

VILTIES DRAUGIJOS NARIAI

Praėjusią savaitę į Vilties Draugiją įstojo šie asmenys:

104. Valiukėnas Jonas,
Rochester 10 dol.
105. Musteikis Jonas,
Rochester 10 "
106. Rutkauskienė Sabina,
Cleveland 10 "
107. Girėys Balys,
Chicago 10 "
108. Janėys Aloyzas,
Rush 10 "
109. Andruškevičius K.,
Montreal 10 "
110. Andruškevičius Jieva,
Montreal 10 "
111. Sakalas Jonas,
Cleveland 50 "
112. Maželis Petras,
Cleveland 25 "
113. Astrauskas St.,
Worcester 10 "
114. Saladzius Pr.,
Rochester 10 "

Pirmojo narių telkimo vakaus laikas baigiasi balandžio 10 d. Kas iki to laiko į Draugiją įsto, dalyvaus sprendžiamu balsu Vilties Draugijos pirmajam narių suvažiavime. Suvažiavimas įvyks Clevelande, balandžio mėn. 26 ir 27 dienomis. Visi įstoja sieji po balandžio 10 dienos gaus suvažiavimui reikalingus pranešimus.

PASITARIMAS NEW YORKE

Pereitą savaitę "Free Europe" Lietuvių skyriaus patalpose įvyko Lietuvos laisvinimo veiksmų pasitarimas einamaisiais politiniais klausimais. Jame dalyvavo ALTO Vykdomojo Komiteto nariai: L. Simutis, dr. P. Grigaitis ir M. Vaidyla. A. Olj, šiam negalėjus atvykti, pavadavo Linkus; iš VLIKO buvo prof. Kaminskas ir J. Brazaitis, ir "Free Europe" lietuvių skyriaus nariai. Kadangi P. Zadeikis negalėjo atvykti, jį atstovavo Gen. Konsulas New Yorke J. Budrys.

Šis pasitarimas įvyko ryšium su prof. Kaminsko, kuris yra VLIKO Vykdomosios Tarybos pirmininkas, kelione į Europą. Į Vokietiją jis grįžta tuojau po Velykų švenčių.

Pasitarime svarstyta vadovaujančių veiksmų konferencijos suaukimas Amerikoje.

OLIS NOMINUOTAS

Iš Chicagos praneša, kad bal. 8 d. rinkimuose į Sanitary District patikėtinius vėl nominuotas A. Ollis.

MIRĖ PULK. VL. REKLAITIS

Balandžio 3 dieną Chicagoj mirė pulk. Vladas Reklaitis — buvęs ilgametis Ukmergės miesto burmistras. Mirė staiga, darbovietėje. Velionis buvo pasižymėjęs dalyvis kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės. Vadavo 7-tam pėstininkų pulkui ties širvintais; paskiau buvo 5-to pėstininkų pulko vadas. Dirbo kariuomenės štabe ir vėliau ilgai burmistravo.

Sovietų pirmosios okupacijos metais išsėdėjo kalėjime, kur buvo žiauriai tardomas ir kur buvo sugriauta jo sveikata. Šeima išgabenta į Rusijos gilumą. Velionis Amerikoje išgyveno 3 metus.

Vladas Reklaitis buvo švelnaus būdo, didžiai taktingas, jautrus ir kilnių nusistatymų žmogus. Buvo narys Lietuvių "Ramovės" ir Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Chicagos skyriaus.

SKAITYTOJAMS, PLATINTOJAMS,
BENDRADARBIAMS IR VISIEMS
LIETUVIAMS GERIAUSIŲ
VELYKŲ ŠVENČIŲ!

Dirvos redakcija

Teisybė sprogdama išsiveržia į šviesą

PRANCŪZIJOJ
ISIKORĖ LAISVOSIOS
EUROPOS KOMITETAS

Žymus Prancūzijos valstybės vyras, buv. ministeris pirmininkas Paul Reynaud, specialioje spaudos konferencijoje Paryžiuje, pranešė apie įsikūrimą Prancūzijos Laisvosios Europos Komiteto. Į tą komitetą įeina visų antikomunistinių politinių grupių atstovai, nuo gaulistų iki socialistų. Asmenybių tarpe pažymėtini buvusieji ministrai: Devinat, Frenay, Lecourt, Mitterand, Naegelen, ambasadorius Leon Noel, generolas Bethuair ir kiti.

Pirmininkas Paul Reynaud nepaprastai vaizdžiai nusakė apie priespaudą, kurią kencia už geizdinės uždangos atsidūrusių kraštų gyventojai, o taip pat paskaitė komiteto parengtą manifestą. Pabrėžtas Prancūzijos, Europos sąjūdžio apastalo, pasiryžimas palaikyti ir įprasminti tikrąjį solidarumą su tais kraštais, kurie turėjo tamprius kultūrinius ryšius su Prancūzija ir kuriuos likimas dabar nuo jos atskyręs.

Tiems kraštams Prancūzija reiškia brolišką vieningumą. Sudarytas komitetas pasiryžęs, vykdydamas savo uždavinį, "informuoti ir užjausti", skelbti pavergtųjų tautų kančias ir herojiškumą. Pirmiausiai toki iniciatyva bus nukreipta per Prancūzijos radiofoną.

"Negalima užmūšti minties!"; pareiškė Pirmininkas. "Kuo labiau teisybė slėpiama, tuo galingiau ji sprogdama išsiveržia į šviesą". Prancūzija niekada nels, kad būtų kalbama apie tikrą taiką, kol yra vergystėje tie žmonės, kurių vieta turi būti Laisvoje Europoje.

Komitetas palaikys tamprius ryšius ir su Lietuvos Diplomatinio Atstovybės Paryžiuje bei su lietuviškomis federalinio pobūdžio organizacijomis.

Pažymėtina, kad šis Prancūzijos Laisvosios Europos Komitetas yra visiškai savarankiška prancūzų institucija, nepriklausanti nuo panašaus pavadinimo Paryžiaus spaudoje ši konferencija rado plataus atgarsio ir susidarė naujas judėjimas nuosirdaus pritarimo. Džiaugiamasi, kad šis, visų pozityvių Prancūzijos politinių grupių Komitetas yra realus žingsnis į Laisvąją Europą tikrąja to žodžio prasme.

PINAY GELBSTI PRANCŪZIJĄ FRANKA

Naujoji Prancūzijos Vyriausybė, kurios pirmininku yra ne-

priklausomasis Pinay, po pirmųjų pasisekimų "franko fronte" įgauna krašte pasitikėjimo ir savo reformoms gelstatant pinigų pritarimo parlamente. Nei socialistai, nei gaulistai į vyriausybę neįeina, tačiau, šios, abiejų sparnų — kairiojo ir dešiniojo grupės, pradžioje palaikė Pinay pasiūlytą t. y. rodydamas neutralumą. Pinay, nors ir nepasizymėjęs iki šiol didžiųjų politikų tarpe, pripažįstamas turintis gero šeiminko galvą ir reikalus tvarkyti tikrai ūkiškai. Jam pavyko pakelti Prancūzijos franko vertę 15% tuojau po pirmųjų reformų, kurios reiškiasi griežtai užkertant kelią infliacijai, mažinant valstybės išlaidas. Per kilusius ginčus parlamente dėl šių taupymo reformų, kurios turėjo sudaryti 110 milijardų frankų ekonomijos, buvo rimto pavojaus valdžiai kristi. Tačiau Pinay išlaviravo taip, kad socialistams po diskusijų balsuojant prieš tokias ekonomijas, gaulistų dauguma pasisakė "už" ir Pinay vyriausybė gavo pasitikėjimą. Principe jos ekonomijų projektai priimti. Pinay gali tęsti pastangas krašto finansus gelbėti.

MASKVOS "EKONOMINĖ"
KONFERENCIJA

Rašant šias eilutes Maskvoje atsidaro ekonominė konferencija. Paryžiaus spaudoje primena, kad ta Maskvos konferencija yra šaukiama vykdančios rezolucijos, priimtąs antrajame Taikos Partizanų kongrese, Varšuvoje 1950 metais ir tokiame pat kongrese, įvykusiame Rytų - Berlyne 1951 metų vasario mėnesį. Maskvos konferencijos data buvo nustatyta per paskutinį paruošiamųjų komitetų susirinkimą Kopenhagoje.

Tuo būdu taikos partizanai varo Europoje savo kompaniją. Po šimto milijonų parašų, surinktų už Stokholmo "Taikos" atsisaukimą, dabar, greičiausiai pradės rinkti parašus "už ekonominio ryšius" su Stalino Imperija. Apgailestaujama, kad tokių parašų Vakarų Europos sąjūdžiui negali rinkti Kremliaus pusėje, gi kremliškiečiai čia turi laisvas rankas.

Visų tų balsų rinkimų įtakoje daromas kaip ir moralinis spaudimas: Maskva remiasi "liaudies balsu" ir spaudžia vakarus, nurodo, kad tikrieji demokratai ir žmonių draugai slepiasi už Juozapo ūsų... Kapitalistinis gipasaulis nenori nei Stalino taikos, nei jo siūlomų ekonominių mainų — prekybos...

Kaip ten bebūtų, naivelių vis atsiranda ir šiandieną Maskvoje prie bendro stalo sėdės vakarų "privati iniciatyva" ir Maskvos

TREMTINIŲ KRISTUS

Dail. V. K. Jonyno pieš.

Kur lituviai tremiami?

Praėjusiam numery buvo pranešta liudna žinia, kad vėl daugelis mūsų tautiečių gabenami iš tėvynės į tolimus Šiaurės Rytus, tarp kitų vietų — ir į vadinamąją Komi respubliką.

Komi respublika yra šiaurinėje "europinės Rusijos" dalyje, prisiliejusi prie Uralo kalnų, kur teka Pečoros upė. To krašto vietiniai gyventojai yra ugrofinių rasės, giminingi suomiams ir estams. Jau ir anksčiau į ten yra nutremta daug lietuvių, latvių ir ypač estų.

Pagal paskutinį pranešimą, dabar mūsų tautiečiai į tenai perkeldinami "laisvai apsigyventi". Ar daug tos "laisvo gyvenimo" sąlygos bus geresnės už gyvenimą priverčiamojo darbo stovyklose, sunku pasakyti. Ligi šiol tenai kaip tik yra buvę labai daug tų dabartinių laikų vergų stovyklų. Kaip tik esame gavę pasakojimą apie gyvenimą vienoje iš tų stovyklų — Ustvim Lag 2, Komi krašte.

valdininkai... Aiškinama taip, kad vyriausybės nesusitarus, imsis iniciatyvos tartis privatus asmenys. Visa bėda, kad privatus asmenys tik iš vienos pusės, gi iš kitos pusės, kur visa prekyba yra seniai valdžios monopolizuota, sėdės Vyriausybės atstovai. Bolševikams jau nuo 1917 metų eksporto ir importo monopolis yra jų ekonominės sistemos kertinis akmuo. Sovietų teoretikai visą laiką įrodinėjo, (Perkelta į 2-ą pusl.)

Šioje stovykloje buvo anie 2000 kalinių, jų tarpe japonai, karo belaisviai, antikomunistai, kineai, čigonai, rumunai, nemažai ir rusų politinių kalinių. Tai buvo vien vyrų stovykla. Yra tenai ir moterų stovyklų.

"Ustvim Lag 2" kaliniai dirba miške, kerta medžius ir paruošia sienojus. Kiekviename barake 200 kalinių. Barakų sienos dvitjos, tarp lenų prikręsta žemės. Lovos dviaugstės, be šiurų ir be paklodžių. Lovų daug mažiau kaip kalinių. Kaliniai šildosi gulėdami susiglaudę. Žiemą barakai kiek šildomi malkomis. Darbo valandos nenustatytos, pereina nuo sezono. Kaliniai keliami 5 val. rytą, į darbą išeina šeštą, dirba iki saulės nusileidimo. Vidutiniškai išeina 10-12 darbo valandų kasdien.

Valgyti duoda tik du kartus per dieną. Rytą duoda agurkų sriubos arba arbatos be cukraus. Išduoda 500 gramų sukritusios duonos diena. Paskui vakare duoda kiek sriubos ir kiek žu-

vies bei daržovių. Per keletą metų pasitaikė tik viena kartą mėsos. Stachanovizmas ir čia skatinamas. Stachanoviečiams duoda 900 gramų duonos ir kartais kiek sviesto, be to, išduoda kiek geresnę "rubašką" (viršutinius marškinius). Jei kas neatlieka darbo normos, gauna tik 300 gramų duonos. Yra trys maisto kortelių rūšys: normali, stachanoviečių ir nedirbančiųjų (ligonių, neapajęjančių dirbti). Daugumas kalinių yra taip alkani, kad valgo net žiurkes, kurių barakuose labai daug. Po ilgesnio laiko kaliniai valgo, galima sakyti, viską, ką tik ranka pasiekia. Drabužiai keičiami tik tada, kai senieji virsta skudūrais. "Naujieji" drabužiai paprastai būna nudėvotos karinės uniformos.

Medicininis patarnavimas labai menkas, nors kiekvienoje stovykloje yra gydytojas. Gydytoji yra paskirta, kiek jis ligonių privalo apžiūrėti. Jei ligonių yra daugiau, jis gali likusį nežūrė-

TAUTINĖS SĄJUNGOS NARIUS IR VISUS
LIETUVIUS
ŠV. VELYKŲ SULAUKUS
SVEIKINA

Am. Liet. Tautinės S-gos
Vyriausioji Valdyba

PLIENO PRAMONE PERĖMĖ VALSTYBĖ

JAV gresė didelė ūkinė katastrofa, kada plieno pramonės savininkai ir C.I.O. nesusitarė dėl atlyginimų.

Į streiką jau buvo pasiruošę 650,000 darbininkų. Bet iš tikrųjų tas streikas būtų palietęs mažiausiai 5 milijonus dirbančiųjų, nes plieno trūkumas būtų palietęs labai daug fabriky; iš plieno gaminančių įvairius gaminius.

Antradienio vakare prezidentas Trumanas pranešė, kad vengiant ūkinės katastrofos, plieno pramonę perima U.S. valdžia.

PREZIDENTINIAME FRONTE

Nemažas dėmesys kreipiamas į pirminius balsavimus Illinois valstybėje, kurie vykditi balandžio 8 d. Balandžio 9 d. ryto pranešimais, ten didele balsų persvara ėjo Taft (72%) — respublikonų ir Kefauver (99%) — demokratų.

Respublikonų Stassenas ir Eisenhower surinko nedaug balsų. Nedaug balsų surinko ir demokratų Stevenson, kuris, buvo manyta, savoj valstybėj bus populiarius.

ti, nors tie ir sunkiai sirgtų. Sergantieji turi atlikti ruošos darbus pačioje stovykloje. Vaisių labai stinga, todėl mirtingumas labai didelis. Žiemą daugiausiai ligonių būna dėl nušalimo, vasarą — maliarija. Armijos žiurkių, uodų ir parazitų išnešioja užkrečiamas ligas. Mirusieji kaliniai laidojami kreidos sluoksnyje, greta stovyklos.

Šilto vandens nusiplauti tik retkarčiais galima gauti, pereinamai nuo to, kiek stovykloje yra vandens. Tie retkarčiai kartais po keletą mėnesių nepasitaiko. Ir tai prauštis šiltame vandenyje leidžia tik kelias minutes. Muilo duoda kartą per mėnesį, o kai kada tik per keturis mėnesius kartą. Skustis galima tik paprastais peiliais — skustuvų nėra. Net pervežant iš stovyklos į stovyklą kaliniai ne visada dezinfekuojami. Visi apstoti parazitų, net ir tada, kai jiems tenka susitikti su vietos gyventojais. Sargybiniai taip pat to "turtu" turi pakankamai ir dėl to, atrodo, nesijaudina...

"Ustvim Lag 2" kalinių tarpe buvo daug kintų nacionalistų valdininkų iš Mandžūrijos ir daug lenkų augstų valdininkų. Rusai politiniai kaliniai dažnai lieka stovykloje ir atbuvę pakirtą laiką, nes MVD paprastai bausmės laiką pratęsia kas penkeri metai ar panašiai. Faktiškai tai yra bausmė iki gyvos galvos.

Stovyklą aptverta, bet nelabai griežtai saugoma, kadangi nebūgti visvien mažą vilties. Pabėgėlis arba bus greit pagautas, arba mirs badu paklydęs taigroje. Bandymų pabėgti pasitaiko, bet idutiniškai ne dažniau kaip kartą per 8 mėnesius.

Už pirmą nusižengimą drausmės baudžia karceriu pirmą dieną visai be maisto, toliau duodant tik duonos ir vandens. Už antrą nusikaltimą įmeta į karcerį nuoga, net ir žiemą.

Kaliniams neleidžia nei rašyti nei gauti laišky. Stachanoviečiams prie maisto priedo dar duoda ir machorkos maždaug 3-4 "bankrutoms" per dieną.

"Ustvim Lag" ceptinėje stovykloje yra elektros stotis, iš kurios elektra apšviečiamos visos stovyklos. Stovyklose šviesa būna įjungta per ištisas naktis.

Stovykloje No. 2 buvo 30 prižiūrėtojų, įskaitant administratorių ir gydytoją. Prižiūrėtojai daugiausia kareiviai, taip pat atlieka bausmę už menkesnius nusikaltimus.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by
Ohio Lithuanian Publishing Company,
5820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.
Phone: ENdicott 1-4486. Issued in
Cleveland, Ohio, every Thursday. Editor
Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter
December 6th, 1915, at Cleveland
under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance:
in the United States — \$5.00 in Can-
ada — \$5.50, elsewhere — \$6.50.
Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas
Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove,
5820 Superior Ave., Cleveland 3,
Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-
eina kiekviena ketvirtadienį. Redakto-
rius Balys Gaidžiūnas.

Iregistruota kaip antros klasės
siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Cle-
velande pagal 1879 m. kovo 3 dienos
įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto:
Jungtinėse Amerikos Valstybėse —
\$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur —
\$6.50. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

KAS ir KUR

• Prancūzijos Švietimo Reikalų
Ministerija nupirko dalininko
Vytauto Kasilio paveikslą "Gė-
lės". Paveikslas bus pakabintas
visam laikui Moderniojo Meno
Muziejuje — Paryžiuje.

• Lietuvos žurnalistų Sąjungos,
Paryžiaus skyrius delegavo iš sa-
vo tarpo vykti į Laisvųjų žur-
nalistų Kongresą Berlyne, ba-
landžio mėn. 25 d., A. V. Švir-
micką ir A. Markevičių. Be jų į
kongresą vyks pulk. Lanskro-
nskis, kuris referuos kongre-
so dalyvius apie genocidą. Lon-
dono lietuvių žurnalistai turi
deleguoti taip pat du atstovus.
Kiek teko patirti, iš londoniečių
numato į Kongresą vykti Ba-
jorinas ir Obolėnas.

• Jau išėjo Gabija nr. 2. Tai
trimėnesinis literatūros žurna-
las. Redaguoja Stepas Zbars-
kas. 96 psl., kaina \$1.00. Šiame
numeryje rašo 20 autorių. Žur-
nalą galite gauti Dirvoje.

• Lietuvių Dienų leidykla Ca-
lifornijoje gražiai išleido Sta-
siaus Būdavo vienuoliktą knygą
"Varpai skamba". Kaštuoja
\$2.50. Knygą galima gauti Dir-
voje.

• Montrealyje, Kanadoje, gegu-
žės 17 d. įvykstančiam koncerte
bus paminėta komp. St. Gailevi-
čiaus 25 metų muzikinio darbo
suaktis.

• Jonas Gvazdelis išleido 12 sa-
vo dainų rinkinį "Dainuok" vie-
nam ir dviems balsams su for-
tepiu. Fortepionui pritarimą
patvarkė Juozas Žilevičius. Tech-
nikinį išleidimą tvarkė leidykla
"Pavaištė".

• Lietuvių Tautinių šokių grupė
Los Angeles, vedama L. Zaikie-
nės balandžio 30 d. pildė progra-
mą Holywoodo USO klube. Pro-

gramą vedė ir supažindino ame-
rikiečius su lietuvių tautiniais
paprčiais "LIETUVIŲ DIENŲ"
redaktorių Miltonas G. Starkus.

• Stasio Šimkaus Vardo choras
Los Angeles, Cal. rengia savo
pirmąjį koncertą balandžio 20
d., North Star auditorijoje, 1631
W. Adams Blvd. Programoje be-
choro dainų bus Florence Kor-
sakaitės ir Vlado Baltrušaičio
duetai, ir keletas baleto numerių.
Chorui vadovauja Vl. Baltrušai-
tis.

GOLGOTOS KELIAS I LAISVĘ

Devyniolika baldgudžių, pabė-
gusių iš šiaurinės Kinijos prieš
penkis metus nuo artėjančių ko-
munistų, tik perėitį savaitę pa-
galiau pasiekė savo tikslą.

Tie baldgudžiai, pabėgo nuo
tuoj po pirmo pasaulinio karo ir
ramiai gyveno nedideliame kai-
melyje Kinijoje.

Prieš penkis metus, artėjančią
į jvairių pusių raudonųjų armii-
jų, visas kaimelis, susidėdęs iš
115 gūdų, pasitraukė ir kalmus
ir pradėjo savo galutinę kelionę
į laisvę.

Kurį laiką jie veržėsi vieni. Po
mėnesio laiko prie jų prisidėjo
vienas antikomunistų kinų vie-
netas ir vėliau vienas baltųjų
kazokų būrelis.

Kelis metus, kaudamiesi su
komunistais, traukėsi per Mon-
golią ir Kiniją iki Himalajų kal-
nų. Per šį laiką jų būrelis ligų ir
kulkų buvo sumažintas.

Per einant per augščiausius pa-
sauliųjų kalnus, šaltis, badas,
sniegas ir nedraugiški laukiniai
kalnų gyventojai, dar daugiau
baldgudžių gretas praretino.

Tik 24 iš jų, su asaromis aky-

Metropolitan Opera vadovauja operiniam menui

Metropolitan Operon įsisuko nauja šluota

NEMORALUS PAMAIVOS...

Pirmųjų Amerikos pionierių
sunki kova dėl egzistencijos ma-
žai suteikė progą pasinaudoti
civilizacijos dvasiniais turtais,
kurie tuo metu klestėjo klestėjo
Europoje.

Pionierių dienomis Amerikoje
pasirodė anglų baladinė opera.
Griežtesnieji Naujojo Pasaulio
piliečiai buvo nepatenkinti šios
operos plitimu ir skelbė, kad ke-
liaujantieji pamaivos, kurie šiuos
vaidinimus ruošia, skleidžia pi-
onieruose nemoralumą ir piktas
ydas.

Amerikietiškos kaip ir įsivei-
tinės operos amžius siekia aš-
tuonioliktą šimtmečio pirmąją
pusę. 1735 vasario 8 Charstone,
South Carolina, buvo pastatyta
pirmoji amerikoniška opera Flo-
ra, ir iki šimtmečio pabaigos vi-
šame krašte operos daugiusia
skambėjo anglų kalba: New Or-
leans, Philadelphia, St. Louis,
Chicago garsėjo prancūzų ir an-
glų operomis bei dainininkais.

NAUJI ROMAI

Kai pirmieji garlaiviai pradė-
jo skrosti Atlantą, ryšys tarp
Europos ir Amerikos sustiprėjo
ir menininkai pradėjo gausiau
plaukti į naująjį kraštą. Devy-
nioliktame šimtmetyje Amerikos
operų scenas užkariauja europie-
čiai.

1883 metų pavasarį New Yor-
ke iškyla nauji Metropolitan
Operos rūmai. Žymiausi italų
dainininkai keliauja į New Yor-
ką ir populiarizuoja europinės
operos statomas Metropolitan
scenoje. Tikrai po 27 metų, 1910
m. Metropolitan rūmuose pirmą
kartą pastatoma amerikiečių
kompozitoriaus F. Converse ope-
ra Pipe of Desire.

Metai po metų Metropolitan

se, pasiekė laisvę.

Nuo tada Tolstojaus Fondas
New Yorke, vadovaujama Leo-
no Tolstojaus dukters Aleksan-
dros, pradėjo rūpintis jų atvy-
kimu į JAV.

Pagaliau, šiais metais, po
21000 km. kelionės į laisvę, de-
vyniolika gūdų susitiko su ketu-
riais ankščius atvykusiais.

A. J. G.

JUOZAS STEPUZIS

vardas iškyla ir ji vadovauja
Amerikos operiniam menui. Ne-
tik europinės operos sudaro Me-
tropolitan repertuaro pagrindą,
bet iš Milano La Scalos, anglų
Covent Garden, vokiečių Bay-
reutho ir Paryžiaus operų gar-
senybės plaukia per Atlantą ir
dainuoja Naujojo Pasaulio pa-
rase.

Jeigu karališkųjų rūmų dai-
nininko titulas anuomet buvo
didžiausias garbės požymis me-
nininkui, šandien tai atstoja —
Metropolitan Operos žvaigždė.
Tik rūpestingas ir atsargus pa-
rinkimas įžymiausių ir rimčiaus-
ių pasaulio menininkų — diri-
gentų, dainininkų, režisierių, per
60 metų padėjo šiai operai iš-
saugoti šį tyrą ir garbingą var-
dą.

PIRMOJI UZDANGA

1883 spalio 22 pirmą kartą pa-
kilo auksinė uždanga Metropolita-
n Operoje. 122 ložės buvo kin-
šte prikimštos. Operos direkto-
rius Abbey priėmė pasirodinti
Faustą. La Scalos primadonos —
Christine Nilsson dainavo Mar-
garitą, Sofia Scalchi Siebelį,
Franco Novara Mefistą ir Italo
Companini Faustą. Companini
ir Nilsson anuomet gavo po 1000
dol. už kiekvieną spektaklį.

1903 m. ateina į spektaklį En-
rico Caruso, kuris lyg degtukų
savo balsu uždegdavo klausyto-
jus. Po jo seka įspūdinga kolona-
da menininkų: kontraltas Edyth
Walker, Feodor Chaliapin, Ame-
lita Galli Curci, Benjamin Glig-
li, Maria Jeritza, Kirsten Flaga-
tad, Rise Stevens, Lili Pons,
Arturo Toscanini ir kt.

MODERNŲS VEJAI

Šių dienų Metropolitan laikosi
savo senų tradicijų: stato euro-
pines operas originalia kalba, an-
gažuoja įžymiausius pasaulio
menininkus, vadovauja operi-
niam menui.

Tačiau, kaip visur taip ir Me-
tropolitan operoje kai kas paseno,
sustingo. Naujasis Metropolitan
direktorius Rudolf Bing, atėjęs
į šiuos rūmus 1949 m. nutarė
išvalyti 68 metų amžiaus operos

voratinklius, atnešti gaivesnių
vėjų, atnaujinti ir sudinaminti
operų pastatymus. Nauja R.
Bing dvasia, suprantama, užmy-
nė ne vienas temperamentin-
gesniam menininkui ir operos
meno mėgėjui ant kojos. Pasi-
girdo nepasitenkinimai ir kriti-
ka. Už Bing "šventvagiškas ir
begėdiškas" reformas Metropolita-
n operoje tūlas Salmaggi pa-
rašė skundus visoms Amerikos
įžymybėms, net kardinalui Spell-
man.

Direktorius nepaisė nieko. Jo
noras padaryti operą įtakingu
Amerikos kultūrinio gyvenimo
veiksniu, sudinaminti ir iškelti
jos meninę vertę liko nepalaui-
žiamas. "Gera opera turi būti ir
geras teatras. Draminis, optinis
ir muzikinis pastatymas opero-
je turi būti vienodai aukštos
meninės vertės", paaikšino di-
rektorius.

R. Bing pirmiausia išskyrė at-
skiras operetes ir televizijos grū-
pes. Tai visiškai nauja Metropolita-
n gyvenime. Jie sumažino
operų repertuarą, kad būtų gali-
ma geriau repetuoti ir meninį
apipavidalinimą sustiprinti. Ke-
turi operas naujai perstatė,
sumodernino ir pasenusias sce-
nos, dekoracijų, drabužių scenos
bei stilius išmetė už durų.
Aidoje per 28 metus nebuvo pa-
keista nė vienas žingsnis, dra-
bužis ar dekoracija. Rigoletto
nepakeitė savo veido nuo 1915
metų. Meninio darbo disciplina
ir sunuobodėjo. Menas
Metropolitan grėšė sustingti ir
virsti nuobodžia ir atgyvenusiu
savo amžių rutina.

GRIEŽTA RANKA

Dar niekada Metropolitan istori-
joje nebuvo griebtasi tokių
griežtų priemonių gražinti ope-
ros rūmams didį garą. Šį sezo-
ną Bing pirmiausia nutarė apsi-
švarinti, nereikalingą ir pasenu-
sį butaforiją išmesti lauk. Iš
aštuonių operos dirigentų jis še-
sis atleidi. Pasikviečia naujus,
iškilusius dirigentus, jų tarpe gar-
sųjį Philadelphiaus simfoninio
orkestro dirigentą Eugene Or-
mandy. Atleidią beveik pusę
baleto artistų ir kelias įžymias,
po 24 metus išbuvusias operoje,
žvaigždes. Sustiprina darbo dis-
cipliną, įsako visiems dainini-
kams, net patiems žymiausiems,

dukterij.

— Kaip gali sakyti, kad ją pažįsti,
jei nesi jos matęs?

— Tačiau aš ją pamatysiu.

Vieną dieną aš sakau savo tėvui:

— Mano širdis trokšta, mano švie-
susis tėve, kad, laivu skriodamas žu-
vingąją jūrą, plaukčiau į Feakų salą ir
prašyčiau karalių Alkinojų gražiosios
Nausikajos rankos, nes aš myliu tą
mergaitę, kurios mano akys nėra ma-
čiusios. Jei tu būsi priešingas mano
troškimams, aš vienas pasensiu tavo
rūmuose, ir tu nebeturėsi vaikaičių.

— Ar tu manai, kad dabar ji bus
jau ištėkėjusi? — paklausia Telemakas.

— Ji tada buvo tik penkiolikos me-
tų ir dar nebuvo susižadėjusi.

— Ar jai sakei, kad tu turi sūnų?

— Ir jai pasakei ką nors gero apie
mane?

— Pasakiau, nors, iškeldamas iš
Itakos tadą, kai tu buvai dar visai ma-
žas kūdikis ant motinos rankų, mažai
tave pažinau.

Penelopė, norėdama apvesdinti sa-
vo sūnų, jam siūlė vieną po kitos gra-
žiausias viso krašto mergaites: Duli-
chios, Samos ir Zacynto kunigaikščio
dukteris, bet Telemakas kiekvieną kar-
tą atsakydavo:

— Aš jų visiškai nenoriu, nes aš
vieną pažįstu gražesnę ir geresnę.

— Kokią gi?

— Nausikają, Feakų karaliaus

Teisybė sprogdama...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

kad šis jų monopolis jiems su-
teikia lemiamą persvarą, neiš-
vengiamame kare tarp dviejų
pasaulių.

Nuo paskutiniojo karo paba-
igos Rytų Blokas visą laiką ma-
žino gatavų prekių pirkinius Va-
karuose, stengdamiesi masinai
didinti importą mašinų ir įvairių
įrengimų. Priešingai, Sovietai
mažino Vakarams parduodamus
žaliavų, ypatingai medžio ir an-
glijos kielius, kurių Europai
trūkstą. Iš tokio "žaidimo" var-
giai ar yra kokios naudos Va-
karams.

Kaip ten bebūtų, jei Vakarai
nori kokių prekybinių ryšių su
Maskva, ten važiuoti turtis tur-
tų ne "taikos partizanai", bet
oficialūs vakarų valstybių atsto-
vai. Tikrai tada galima būtų
laukti Maskvoje prezentuojant
tikruosius vakarų reikalus, o ne
vien "Stalino taikos partizanų"
propagandinius reikalavimus.

lankyti visas repetitijas. Nepa-
tenkintus šiuo įsakymu, atlei-
džia. "Mes norime žvaigždžių,
ne kometų", — sūskio Bing per-
pykęs.

Jis į meną žiūri rimtai ir ma-
no, kad kiti taip privalo žiūrėti.
Šiandien jis yra 50 metų am-
žiaus, bet turi 29 metų operos
administravimo praktiką. Buvęs
ilgametis Vienos ir Berlio operų
direktorius, nuo 1935 iki 1949
m. direktorius Glynbourne ope-
ros Edinburgo festivaliuose.
Kas pažįsta šiu miestų operas,
gali suprasti, kodėl Bing taip
drąsiai ryžosi daryti reformas
Metropolitan.

Jis pasikvietė keturis naujus
dramos režisierius operų pasta-
tymams, kurie savo gyvenime
niekad nebuvo operų statę. Pa-
nel Webster, talentingiausia
šekspyro dramų aktorė ir reži-
sierė, angažuota perstatyti Aidą
ir Don Carlos. Tyrone Guthrie,
Britanijos dramos šventovės Old
Vic talentingiausias režisierius
atnaujino Carmen.

Direktorius baisiai sujudo
tradicijų gerbėjus, kai operos
prima balerina šiam sezonui pa-
kvietė talentingiausią Broadway
šokėją negrę Janet Collins. Vie-
toj 16 pasenusių dainininkų, ku-
riuos jis atleido, pakvietė kitus
16 — 11 geriausių iš Europos
operos rūmų ir 5 amerikiečius,
jų tarpe ir mūsų Algirdą Brazilį.

METINIS EISENHOWERIO RAPORTAS

Generolo Eisenhowerio meti-
nis raportas apie atlantinės or-
ganizacijos politiką Paryžiaus
spaudos vertinamas, kaip lojalus
ir visapusiškas visuomenės su-
pažindinimas su Vakarų gyny-
bos svarbiausiomis problemomis.
Gen. Eisenhoweris pagrįstai jun-
gia ekonominiai psichologinį gy-
nybos aspektą su militariniu. Jei
Amerika patikinama dėl europi-
nių aukų svarbos ir dydžio, pati
Europa perserigima, jog pavo-
jus nėra praėjęs ir pastangos
joki būdu šiuo metu nemažinti-
nos. "Nors mūsų jėgos toli gra-
žu dar nesudaro neįveikiamos
kliūties, jos yra pasiruošusios
veiksmams", pabrėžė gen. Ei-
senhoweris. Tuo sakiniu apibūdi-
nama visa dabartinė padėtis.
Laikas gi veikia, reikia tikėtis,
Vakary naudai. Europa rimtai
konsoliduojasi ir stiprėja JAV
remiama. J. Masius, Paryžius.

R. Bing didžią energiją ir
brąsa reformavo Metropolitan
operą iš pagrindų. Surinko ge-
riausius ir kūrybingiausius me-
nininkus, kad New Yorko sustin-
gę vandenys vėl veržliai ir gai-
viai sroventų per visą Amerikos
kontinentą.

LIETUVIAI OPEROJE

Kas mus verčia domėtis Me-
tropolitan opera? Pirmiausia, kad
ji yra pats iškiliausias Ameri-
kos muzikinio meno centras. An-
tra, šios tikrai didžios meno
šventovės rūmuose mes matome
tris Amerikos lietuvių — Ona
Kaskas, Polyna Stoską ir Algirdą
Brazilį. Tai pati brangiausia
dovana lietuvių išvių ne tik
meno pasauliui, bet ir savo tau-
tai. Šioje didžioje pasaulio me-
nininkų galerijoje matyti ir tris
lietuvių — yra tikrai nuostabu
ir verta kuo pasididžiuoti.

Balandžio 14-19 dienomis Cle-
velande viešės Metropolitan ope-
ra, kurioje dainuos ir Algirdas
Brazilis. Bet A. Brazilis dainuos ir
Čiurlionio ansamblio koncerte
balandžio 19 d., kuris įvyks
WHK radijo stoties didžiojoje
salėje. Mūsų visų kilni pareiga
išgirsti šį jauną talentingą dai-
nininką, kurio vardas dar ir ki-
tą sezoną skambės Metropolitan
operos rūmuose.

NAUSIKAJA

JULES LEMAITRE

Vertė Vacys Kavaliauskas

Strėlėmis išsmaigstęs pretenden-
tus, gudrusis Odisejas, kupinas išmin-
ties ir atsiminimų, ramiai leido savo
dienas Itakos rūmuose. Vakara, atsi-
sėdęs tarp savo žmonos Penelopės ir
sūnaus Telemako, pasakodavo jiems
apie savo keliones, o kai baigdavo, vėl
pradėdavo iš pradžių.

Vienas iš nuotykių, apie kurį jis
mieliausiai pasakodavo, buvo jo susi-
tikimas su Nausikaja, dukra Alkino-
jaus, Feakų karaliaus.

— Niekad, — sakydavo jis, — ne-
užmiršiu, kokia graži, grakšti ir pa-
slaugi ji buvo. Tris dienas ir tris nak-
tis plūduriavau plačiojoje jūroje, iki-
bės į sudūžusio savo sielio siją. Paga-
liau pagavo mane banga ir nusviedė į
vienos upės žiotis. Pasiekiau krantą.
Netoli buvo miškas. Sužėriau krūvą
lapų ir, kadangi buvau nuogas, visas
jais apsiklojavau. Užmigau... Staiga su-
teleskavo vanduo, paskui — klykteleji-
mas. Išbudau. Atmerkiau akis ir ma-
tau mergaites, kurios žaidė sviediniu
ant upės kranto. Šviedinys ką tik buvo
įkritęs į vikrią srovę. Aš atsikeliau ir,
savo nuogumą pridengęs skarota šaka,
prieinu prie gražiausiosios mergaitės.

— Tu mums, mano mielas, jau esi
tai pasakojęs, — pertraukia Penelopė.

— Labai galimas daiktas, — sako
Odisejas.

— Na, tai kas? — įsiterpia Tele-
makas.

Odisejas tęsia:

— Aš ją tebe matau vežimėlyje, va-
žiuojančią mulais, aidint varpeliams.
Vežimas buvo pilnas gražių baltų skal-
binių ir spalvotų vilnonių suknelių, ku-
rias karalaitė su savo palydovėmis ką
tik buvo išskalbusi upėje. Ji stovi tru-
putį atsiolusiu ir laiko vadeles, o vaka-
rų vėjas sklaido ant jos kaktos auksi-
nius plaukus, ištrūkčius iš kaspinėlių,
ir ploną suknėlę plaka prie jos tiesių
ir apvalių kojų.

— O paskui? — klausia Telemakas.

— Ji buvo puikiai išauklėta, — tę-
sia Odisejas. — Kai mes prisitartinome
prie miesto, ji paprašė mane ją palikti,
kad nebūtų progos pikiems plepalams,
pamačius ją su vyriškiu. Tačiau iš tai,
kaip aš buvau priimtas Alkinojaus rū-
muose, pamačiau, kad ji buvo kalbėjusi
apie mane su savo kilniaisiais tėvais.
Antrą kartą ją pamačiau tik išvykda-
mas. Ji man tarė: "Aš sveikinu tave,

mano svety, kad savo tėvynėje mane
niekuomet nepamirštum, nes aš esu pi-
moji, išgelbėjusi tavo gyvybę". Aš jai
atsakiau: "Nausikaja, dukra kilniadva-
sio Alkinojaus, jei galingasis Heros vy-
ras nori, kad aš pajusčiau sugrįžimo
akimirkos malonumą ir grįžčiau na-
mo, iš tenai, kaip dievybei, siūsiu kas-
dien tau savo linkėjimus, nes tu mane
išgelbėjai. Gražesnės ir protingesnės
mergaitės, aš niekad nesu sutikęs ir,
kadangi daugiau aš niekur nekeliavau,
esu tikras, niekuomet jau ir nesutik-
siu."

— Ar tu manai, kad dabar ji bus
jau ištėkėjusi? — paklausia Telemakas.

— Ji tada buvo tik penkiolikos me-
tų ir dar nebuvo susižadėjusi.

— Ar jai sakei, kad tu turi sūnų?

— Ir jai pasakei ką nors gero apie
mane?

— Pasakiau, nors, iškeldamas iš
Itakos tadą, kai tu buvai dar visai ma-
žas kūdikis ant motinos rankų, mažai
tave pažinau.

Penelopė, norėdama apvesdinti sa-
vo sūnų, jam siūlė vieną po kitos gra-
žiausias viso krašto mergaites: Duli-
chios, Samos ir Zacynto kunigaikščio
dukteris, bet Telemakas kiekvieną kar-
tą atsakydavo:

— Aš jų visiškai nenoriu, nes aš
vieną pažįstu gražesnę ir geresnę.

— Kokią gi?

— Nausikają, Feakų karaliaus

dukterij.

— Kaip gali sakyti, kad ją pažįsti,
jei nesi jos matęs?

— Tačiau aš ją pamatysiu.

Vieną dieną aš sakau savo tėvui:

— Mano širdis trokšta, mano švie-
susis tėve, kad, laivu skriodamas žu-
vingąją jūrą, plaukčiau į Feakų salą ir
prašyčiau karalių Alkinojų gražiosios
Nausikajos rankos, nes aš myliu tą
mergaitę, kurios mano akys nėra ma-
čiusios. Jei tu būsi priešingas mano
troškimams, aš vienas pasensiu tavo
rūmuose, ir tu nebeturėsi vaikaičių.

— Ar tu manai, kad dabar ji bus
jau ištėkėjusi? — paklausia Telemakas.

— Ji tada buvo tik penkiolikos me-
tų ir dar nebuvo susižadėjusi.

— Ar jai sakei, kad tu turi sūnų?

— Ir jai pasakei ką nors gero apie
mane?

— Pasakiau, nors, iškeldamas iš
Itakos tadą, kai tu buvai dar visai ma-
žas kūdikis ant motinos rankų, mažai
tave pažinau.

Penelopė, norėdama apvesdinti sa-
vo sūnų, jam siūlė vieną po kitos gra-
žiausias viso krašto mergaites: Duli-
chios, Samos ir Zacynto kunigaikščio
dukteris, bet Telemakas kiekvieną kar-
tą atsakydavo:

— Aš jų visiškai nenoriu, nes aš
vieną pažįstu gražesnę ir geresnę.

— Kokią gi?

— Nausikają, Feakų karaliaus

Žmogus, kuris visad turi laiko...

J. J. Bačiūno vasarvietėse

Prieš daug metų Kauno laikraščiuose buvo parašyta, kad iš Amerikos atvažiuoju lietuvis, ten besiverčias vasarvietėmis ir ūkininkavimu...

Vasarvietės tada mane mažai interesavo, bet Amerikos ūkininkas, labai iš Amerikos tuo laiku mes buvom pradėję gauti veislinių paukščių ir net vaisinių medelių. Buvo įdomu pamatyti ir kaip atrodo jų augintojai. Deja, tada to Amerikos ūkininko neteko pamatyti ir niekad negalvoju jį sutikiant.

Vokietijoje, jau gyvenant laisvą gyvenimą, vieną kartą gavau Amerikos lietuvių, tautinės minties veikėjų, sąrašus. Jame radau ir J. J. Bačiūno pavardę ir adresą. Norėdami informuoti amerikiečius apie mūsų gyvenimo ir darbo sąlygas, pradėjome jiems siuntinėti laikraščius, knygas ir specialiai gamintus pranešimus. Vieną kartą, berods pasiuntus inž. T. Vizgirdos leistą Dr. A. Šapokos leidinį apie Lietuvą, gavau trumpą laiškėlį, kuriame J. Bačiūnas rašė, jog ta knyga gerai padaryta ir Lietuva daug pasitarnaus. Tai ir viena mūsų pažintis su Bačiūnu iki atkeliaujant į Ameriką. Apie J. J. Bačiūną tada, tiesa, nemažai rasdavau žinių iš Amerikos ateinančiuose laikraščiuose, žinojau, kad pas jį įvyko vienas kitas tautinės minties žmonių pasitarimas, kad jo ūkyje gimė Tautinė Sąjunga. Tas žinutes buvo miela skaityti, nes žinojai, kad ten yra tokie geri žmonės ir namai, kad jei kada bus gyvas reikalas, galėsi kreiptis pagalbos prašydamas. Bet tokios nelaimės neištiko ir J. J. Bačiūną nevarginau prašymais... "kad gal su galu negaliu sudurti ir baisiai badauju..."

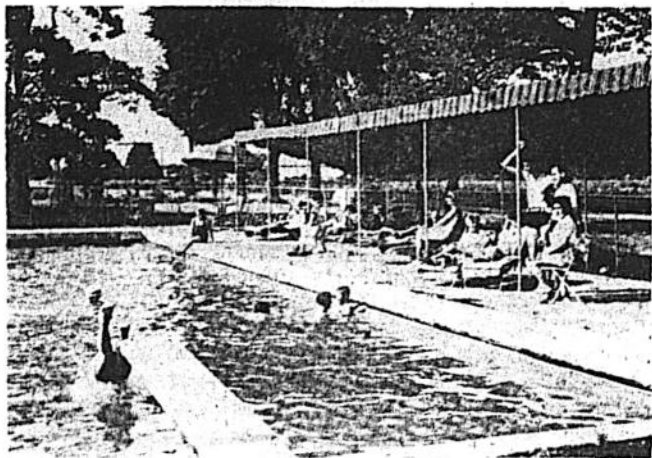
Pirmą kartą J. J. Bačiūną pamaciau jo paties sumanymais ir vertais išgarsintoje Tabor Farmoje, kada ten vyko ALTS seimas. Pažindamas iš fotografijos, tuoj jį atskiriau žmonių minio judry, maloniai besišypsantį, visus kalbinantį ir klausinėjantį ar ko kam nereikia. O kai pasisveikino ir pasisakiau savo pavardę, jis mane beveik "papjovė". Sakko, girdi, maniau, kad būsi toks elegantiškas, plonas, o čia visiškai kitoks... Bačiūnui tada nieko neatsakiau, bet apie jį pagalvojau, kad matau tokį, kokį įsivaizdavau. Tokį mielą Lietuvos ūkininką, kokius matydavau Nepriklausomoje Lietuvoje, kada mes lankydavom pačius geriausius ūkininkus. Jie tada buvo mūsų garbė ir pasididžiavimas, jų rankose augo nauja ūkininkų karta ir nauji ūkininkavimo laimėjimai. Ir stebiuos, kad ir čia Amerikos žemėj randi

BALYS GAIDŽIONAS

taip pat lietuvišką sodybą ir lietuvių ūkininką...

Seimo metu šį bei tą sužinojau apie Tabor Farmą. Tada vasarotojų dar nebuvo, todėl ir vasaravimo nuotaikos nesimatė. Ryžaus antrą kartą atkeliauti tada, kada bus pats "įkarštis". Proga atsirado greičiau negu tikėjau. Laiškuose man Bačiūnas rašė, kad pas jį gali bet kada atvažiuoti, jis visada turi pakankamai laiko... Tą patį pasakė ir tada, kada iš Tabor Farm vėžio mo į Prospect Point ir žadėjo vežti dar toliau. Ir išėjo taip, kad mes jau tada turėjome saukti, kad neturim laiko... O Bačiūnas tada tvarkė šešius savo kurtus ir kasdien maitino mažiausiai 900 žmonių, kada jį kiekvienas turėjo teisę ko nors klausti, jį klausimą gauti atsakymą, prašyti patarnavimo ir jo sulaukti, reikšti savo vasarotojų šūkus kaprizėlius ir gauti jų patenkintimą... Bet laiko turėjo pakankamai, ne tik mums, bet visiems, kurie jį kreipdavos...

Vaikščiojau po Tabor Farm laukus, žiūrėjau į didelę ir laukinę Sv. Juozapo upę, gerėjau Tabor Farmos augalotais ir gau-

Tabor Farm baseinas

siais sodybos medžiais, apėjau beveik visus didelius ir mažus trobesius, didelį sodą, golfo laukus. Gamta man priminė kur nors ties Nevėžiu esantį dvarelį, turintį savo praeitį ir sumanias kovojantį dėl ateities garbės. Laukuose didelė ramuma, namuose didelis šilumas ir pagarbą svečiams.

J. J. Bačiūnas, nors kūdikiu pasiekė Amerikos krantus, nors ėjo kietą gyvenimo mokyklą, pradėjęs sunkiausiu darbu spautuvė, o vėliau prasimušė į tokius, kurie jau kitiems diktuoja, bet lietuviškų gerųjų sąvybių nepametė, jų į svetimasias neišmainė, ką laimėjo, laimėjo

sąžiningumu ir mokėjimu gyvenimą pačiu tinkamiausiu laiku pažaboti. Išliko tiesus, randantis priemonių neužgausiai pasakyti teisybę, gerbiąs kito nuomonę, pokalbyje jūdrus, originalus ir net humoristas. Tai retos savybės, kuriomis žavėtis, galvoja, turintios teisę tik moterys, bet reikia pripažinti, jos nemažiau patinka ir vyrams...

Porą dienų pasimašė tarp vasarotojų, perėjęs per J. Bačiūno vasarviečių nakvynes, maitinimą, pamatęs kokių šiltumų ir jaukumų kiekvienas svečias sulaukiamas ir išlydimas, įstikinau, kad tiek vasarotojų sutraukti, neužtenka gero vietos didelio žemės ploto, (Tabor Farm 160 akrai), gerų žaidimams aikščių, neužtenka patogių pastatų, maudymosi baseino, pūkių ir labai gausios virtuvės, didelių sodų ir jų vaisiais visišku naudojimu teisių gavimu, man-dagaus aptarnavimo, bet reikia ir vidutinės dvasinės galios, kuri traukia svečią nemažiau ir už visus žemiškus turtus, kuriuos mes visi rūpestingai naudojame. J. Bačiūnas tą vidutinę traukos jėgą turi ir tą greit patelbi kiekvienas jo svečias. Užtat, kai kitų tvarkomose vasarvietėse daug tuščių vietų, pas

TEISĖS KLAUSIMAI

Apie įstatymo pamirštuosius

Švėtimšaliai kariai. Europoje įstrigę benamiai. Duosnieji šelpėjai

Šių metų vasario 4 d. Atstovų Rūmai priėmė įstatymą, H. R. 401, kuriuo švėtimšaliams kareiviams Amerikos kariuomenėje suteikiamos didelės lengvatos pilietybei įgyti. Šiuo metu tas įstatymas yra svarstomas Senato, ir reikia tikėtis, kad ir čia jis nesutiks didesnių kliūčių. Pagreitinta pilietybės įgyjimo procedūra buvo taikoma švėtimšaliams, tarnavusiems Amerikos kariuomenėje tarp 1939 metų rugsėjo 1 dienos ir 1946 metų gruodžio 31 dienos. Aukščiausiasis įstatymas panašią įpiktinimą, kad tiek vasarotojų su-traukti, neužtenka gero vietos didelio žemės ploto, (Tabor Farm 160 akrai), gerų žaidimams aikščių, neužtenka patogių pastatų, maudymosi baseino, pūkių ir labai gausios virtuvės, didelių sodų ir jų vaisiais visišku naudojimu teisių gavimu, man-dagaus aptarnavimo, bet reikia ir vidutinės dvasinės galios, kuri traukia svečią nemažiau ir už visus žemiškus turtus, kuriuos mes visi rūpestingai naudojame. J. Bačiūnas tą vidutinę traukos jėgą turi ir tą greit patelbi kiekvienas jo svečias. Užtat, kai kitų tvarkomose vasarvietėse daug tuščių vietų, pas

negali būti karininkais Amerikos kariuomenėje. Jau yra buvę eilė atsitikimų, kad lietuviai — naujakuriai, paskutiniu metu įstoję į Amerikos kariuomenę ir aukštais pažymiais išlaikę nu-statytus egzaminus, dėl pilietybės neturėjimo negalėjo patekti į specialiasias karo mokyklas. Kai aukščiausiasis įstatymas bus priimtas, ši formalinė kliūtis bus pašalinta. Atsiminkime bet-gi, kad tas įstatymas dar tebėra Senato svarstomas. Jei jis nebus Senato priimtas artimoje ateityje, žinokim, kad kažkas yra lietuvių tvarką nustato visiems švėtimšaliams, tarnavusiems Amerikos kariuomenėje tarp 1950 metų birželio 25 dienos ir 1955 metų birželio 20 dienos.

Apie šio įstatymo reikalingumą daug kalbėti netenka. Čia galėtume paminti, kad švėtimšaliai, nors ir labai gerai pasiruošę, dar nėra net įstatymo projekto.

Julius Smetona

Tiesa, įvairios labdarybės organizacijos mėgina jais rūpintis, bet tokios pastangos niekuomet negali atstoti valstybės globos. Džiugu, kad Amerikos visuomenė ir didžiojoje spaudoje jau kyla balsų, reikalaujančių įstatymo, kuris ir tiems nelaimingiesiems patikrintų šiltą ir ramų gyvenimo saulėleidį. Juk visi žino, kad jie liko be namų ir tėvynės tik dėlto, kad kol kas laisvoji pasaulio dalis dar nepasiryžo padaryti galio bestijos viešpatavimui. Kadangi tų liūd-nųjų benamių skaičius yra keli tūkstančiai lietuvių, tuo dides-nė yra mūsų pareiga rūpintis greitu tokio įstatymo išleidimu.

Baigdamas, norėčiau paminėti ir tuos, kurie sunkiai uždirbtais pinigais dalinasi su Europoje likusiais giminačiais ir, nežiūrint į tai, neša ne kiek ne lengvesnę už kitus mokesčių našą. Įstaty-

mas, mat, individualaus šelpimo nelaiko labdarybe ir verčia net ir už šelpimui išleistus pinigus mokėti mokesčius. O kadangi "išlaikomu giminačiu" tegali būti asmenys, gyveną Amerikoje, Meksikoje ir Kanadoje, tai šelpiantieji Europoje likusius negali pasinaudoti ir šia lengvata. Tuo būdu, asmenys, metų begyje pasiuntę artimiesiems į Europą didelę savo uždario dalį, yra priversti nešti tokią pat sunkią mokesčių našą, kaip ir tie, kurie nepasiuntę nė cento. Į šį nenuosaikumą turėtų būti atkreiptas įstatymų leidėjo dėmesys.

Čia suminėti dalykai sudaro gražią realios veiklos medžiagą. Tad nelaukime, kad kiti už mus mūsų darbą atliktų, bet veikime. Metas tam, kaip jau minėta, labai patogus. O greta to, toks veikimas kaip tik atitinka mūsų krėkščiškąjį pašaukimą padėti artimui.

P. PUZINAS DAILININKU PARODOJ

Vienas žymiausių ir įtakingiausių Los Angeles socialinių klubų — Wilshire Ebell Club surengė keturias savaites trukusią šėšių dailininkų meno parodą (Vasario 28 d. — kovo 26 d.) Pirmosiomis dviem savaitėmis paroda buvo rezervuota tik-tai klubo nariams (jų klubas turi apie 3000), o po to paroda buvo leista visiems lankyti.

Klubas yra nusistatęs prieš moderniškąjį meną, ir favorizuoja konservatyvųjį meną. Jis neretai suruošia įvairias konser-vatyviojo (contemporary) meno parodas.

Šį kartą buvo parinkti 6 žino-mi Los Angeles dailininkai — Ejnar Hansen, Paul Puzinas, Haydē Nichols, Gertrude Ro-german, Jan Hoowij ir Paul Maxwell. Viso buvo išstatyta 32 aliejinės tapybos paveikslai ir 16 akvarėlių.

Parodoj vyravo impresionis-tinės krypties figuralinė tapyba. E. Hansen savo darbas pasirodė, kaip koloristas, niūrių spalvų, tuo tarpu J. Hoowij — daugiau dekoratyvus, ryškus spalvose ir kontrastiškas kompozicijose. H. Nichols tapyboj dominuoja švie-sios spalvos, šėšėlių veik nema-tyti, ir viskas yra paremta tech-nika bei koloritu. G. Rogerman darbuose buvo daugiau matyti realistinė kryptis. P. Maxwell prisistatė kaip akvarelistas, gry-nai impresionistinės krypties ir sunkaus kolorito.

Povilas Puzinas iš savo kole-gų ryškiai išsiskyrė tiek savo paveikslų hendra išvaizda, tiek savo kūrybos kokybe, ir į save labiausiai kreipė parodos lanky-tojų dėmesį. Jo darbas buvo paskirta visa centrinė parodos salės siena, tuo tarpu kai kitų dailininkų paveikslai buvo išdė-syti kitose trijose sienose.

Šioj parodoj dail. P. Puzinas davė keturis paveikslus — "Prie-plauka" (25x30 colių), "Žvejai" (40x42), "Gatvės muzikantas" (40x42) ir "Po darbo" (30x40); penktas jo išstatytas paveikslas buvo "Tremtinė", už kurią jis 1950 metų Los Angeles miesto meno parodoj buvo laimėjęs "Po-pular Award" ir "Honorable Mention" premijas.

P. D-tas

TALIS STUDIO

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS
Europinių žurnalų ir filmų
įvairių fotografavimas, dabar
CLEVELANDE.

9400 Euclid Ave.
Tel. TY 1-5456

Modernūs portretai, vestuvų,
ikimųjų, vaikų ir kitos auo-
traukos.

Su šiuo kuponu — 10% nuolaida.

Pavardė.....

Adresas.....

..... Tel.

RŪPINTOJĖLIS

Myk. Venclauskas

BALADĖ

Palaukėje, po ažuolu, prie kelio,
parimęs liūdi viens
Rūpintojėlis
ir medine ranka parėmęs galvą,
vis mąsto vienas
tylūtelis.
Suskeldėjęs, apsamanojęs,
toks paprastas, kaip ir laukų
artojas.

Praeina pakeleivis senas
ir gailiai pasižiūri:
— Padėk man, Dieve, vargą vargti!
Pagarbiai nukelia kepurę,
praedamas pro šalį.
Ir vėl jis vienišas,
apeistas
šalia kelio.

Už kalno žaros tvenkiasi raudonos,
už kalno šauksmas alkanas:
— Nuplyšę mes!
— Basi!
— Be duonos!

Nuliūdęs klausosi Rūpintojėlis.
Nustoja vėjai lapus judinę.
Jis kantriai rymo susirūpinęs
ir tylų vakarą,
ir rytą,
ir vidudienį.

Praūžia audros, kraujas srūva
ir žūdo brolis brolį
ligi pašėlimo.
Sodybos virsta pelenais ir medžiai griūva, —
Jis pakely pats vienas
rymo.

Prieš jo akis tik vargo marios:
tušti palikę vieniši namai
kažkur vergais visus išvarė,
beliko ašarų klaniai.
Nieks nebelanko jų, nesaugo.
Tiktai prie kelio viens Rūpintojėlis
vis rymo su kancija,
Lyg saugoti namus,
lyg išskentėt kancias lig galo
jis vienas pasiliko čia.

Atbėga švintant parugėm našlaitė ten
ir guodžias.
Žiedais apkaišo lietas kojas
suklumpą
ir prabyla tokiais žodžiais:

— Kodėl, kodėl, Rūpintojėli,
Tu parinkai liūdėjimui tą šalį?
Visur Tave matau: palaukėse,
atkalnėse
ir klioniuose
taip liūdina, kenčiantį,
bedalį.

— Ar Tu kantrybės atėjai pamokyti
šiuos žmones,

ar tau beliko mylimi
šie vargo klonys?

— Nuo amžių Tu čia rymai rūpestingas —
suskeldėję nuo vėtrų Tavo kojos,
matei gal baudžijavus rekrutus,
bet laimimai,
ir mes išbridome pavojus,

— Bet štai atėjo jie, pilni pagiežos,
ir kanciose mums vergia
ir naikina.
Tave jie niekina,
teisybės ir pasigailėjimo
nežino.

— Ar mažą žemės, ar gal stinga duonos,
kad neša skriaudą mums
ir plėšia mus ir vergia?
Kodėl jiems leidi tai,
Rūpintojėli?
Juk tu nuo amžių čia
mus sergi?

— Kodėl nedžiūsta ašarų klaniai
ir kraujas liejas?
Tylu tu?
Ak, šiandieną sielvartas Tavas visas
į mano širdį sulašėjo...

— Palaimink, Rūpintojėli.
Šią šalį kenčiančią,
suvargusią,
išgalbėk mus!
Palaimink duoną,
kad užtektų ir našlaitė jos
pavargusiai.

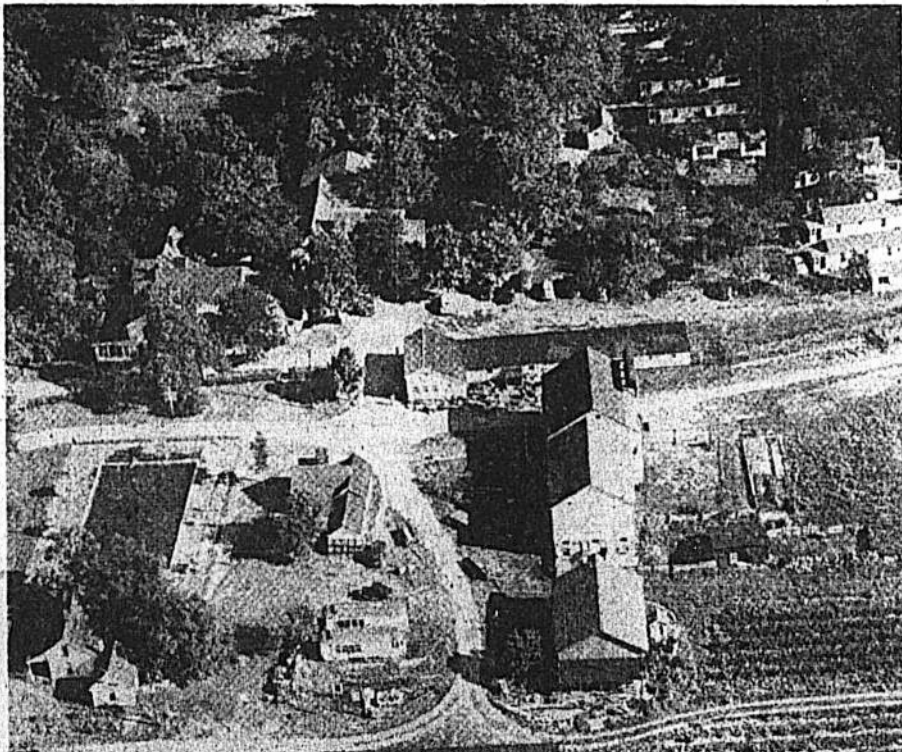
Kai verkdamą tėvų savųjų
ir brolio girioje pakarto
nuėjo pievomis ir dingo
už laukų neartų,
neiškentė Rūpintojėlis:
Jis atsiduso šalia kelio
ir mąsto mąsto žmogaus dalią:

— Tiek amžių kantriai laukiau,
būdėjau, laimindamas žmones —
prarado kelią netiesoj,
vargais pripildė vėslius klonius.

Ir ant medinių skruostų Jo
sužimba ašaros dvi gailios:
— Visur kaip auksas žydi dirvoje duona —
nėr tik meilės!

Ir saulės tekančios spindėjime nuriedus,
nukrinta ašara
po kojom
į našlaitės žiedus.

Vėl galvą parėmė ranka
palaukėj
ir laukia laukia.

Tabor Farm vaizdas iš lėktuvo

Uršulė Žemaitienė

SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS

Redagavo Jonas Balys

(9)

35

Išėik, močiute, iš stubos,
Išėik, širdelė, iš stubos,
Išėik arielkos geltonos.
Mes tos praščiokės negersim, (2)
Nė trečiokėlių mokėsime.
Mes tos geltonos tai gersim, (2)
Ir dorelėlių mokėsime.

36

Ar žiba žiburužiai,
Ar dega du liktužiai?
Vai ar laukia mane močiutė
Iš kelio parkeliaujant. (2x2)
Tai žiba žiburužiai,
Tai dega du liktužiai,
Vai tai laukia mane močiutė
Iš kelio parkeliaujant.

Tada visi svečiai, kurie buvo namie, susėda už stalo ir neleidžia jaunavedžių. Visi šaukia rėkia, kiek kas gali dainuoja (seniai už stalo, o jaunieji šioj pusėj stalo). Jaunieji šaukia:

37. Prašom, prašom svečius pas pečių!
O seniai atsišaukia:
Prašom, prašom brolius pas pečių!
Prašom, prašom panas pas pečių!
Prašom, prašom svočią pas pečių!
Seniem, seniem už stalo sėdėt!
Jauniem, jauniem pas pečių tupėt!
Jaunieji ir gi šaukia:
Jauniem, jauniem už stalo sėdėt!
Seniem, seniem pas pečių tupėt!
Tada senieji puola svočią, šaukdami:
Nevalia svočiai už stalo sėsti! (2)
Nerinktas, nepirktas, neišvaduotas! (2)
Jaunimas ir svočia atsišaukia:
Tai valia svočiai už stalo sėsti! (2)
Tai rinktas, tai pirktas, tai išvaduotas!
Senieji ir piršlį apdainuoja:
Nevalia piršliui už stalo sėsti!

Jaunimas ir piršlį užtaria, kaip ir svočią. Taip darosi didžiausias triukšmas, karčias atrodo, kad iki muštynių prieis. Tačiau muštynių niekad nebūna, tas viskas tai tik vestuvių juokai. Pagaliau svočia atneša gražų pyragą, tam tikslui iškeptą ir gražiai papuoštą saldinais, apkaistą rūtomis ir dar kokiomis gėlėmis. Ji įteikia pyragą seniems, sėdintiems už stalo. Piršlys duoda jiems butelį degtinės, taip pat papuoštą gėlėmis. Pabroliai dar duoda popirus, o pamergės saldinių. Tai taip išsiperka stalą. Tada seniai dainuodami šaukia:

Tai valia svočiai (piršliui, svotams) už stalo sėsti,
Tai rinktas, tai pirktas, tai išvaduotas! (2)

Seniai tada eina su gautom dovanom pas pečių, kur jiems yra stalas pataisytas ir ten susėdę baliavoja.

Svočios pietūs

Atvadavus stalą, šeimininkės ir patarnautojos krauja ant stalų valgius ir gėrimus, ir sodina visus svečius. Tos vaišės vadinasi "svočios pietūs", nes visi valgiai yra svočios, o gėrimai piršlio ir pabrolių kaštas. Muzikantai rėžia maršą, svečiai valgo, geria ir dainuoja. Jei yra daug svečių, tai pirmutiniai skubina pavalgyti ir užleidžia kitus. Muzikantai, antruosius svečius sudodind su maršu už stalo, groja šokių. Visi į poras ir šoka. Tai linksmas laikas, visi ūžia, dainuoja ir šoka, linksminasi, kaip kas išmano.

Prie gėrimo visados mėgstama padainuoti. Gėrimo dainelių yra labai daug, visos jos trumpos ir linksmos. Visi žino dainelę "Mūs brolelis (seselė ir t.t. pagal reikalą) bėdoje, tur stiklėlį rankoje" [ž. Nr. 30] ir vis turi kitam pažadėti, kas šalia jo ar jos sėdi. Dainuoja ir daug kitokių linksmų dainelių, negi verksis visą laiką per vestuves.

Gėrimo dainos

38. Mūs brolelis šnapsą gers,
Dobilėlis šnapsą gers.
Tai mum gražu pažūrėt,
Kai brolelis šnapsą gers. (2x2)

39. — Tu broleli, tu begėdi, — Tu stiklėli kristolini,
Kodėl visą gėrei? (2x2) — Aš tave negersu.*
— Užtai gėriau, kad patiko, — Tu mane negersi,
Kai palenkiau — nebeliko, — Aš tave neversu.
Užtai ir išgėriau. (2x3) — Tu stiklėli kristolini,
— Aš tave per pusę,
— Tu mane per pusę,
— Aš tave per kupstą.

10. — Tu stiklėli kristolini,
Aš tave ragausu. (2x2)
— Tu mane ragausi,
Aš tave prigausu. (2x2)
— Tu stiklėli kristolini,
Aš tave išgersu.
— Tu mane išgersi,
Aš tave parversu.
— Tu stiklėli kristolini,
Aš tave į dugną.
— Tu mane į dugną,
Aš tave į dumblą.

10. Ateina stiklėlis
Stalėlių gerdamas [t. b. risdamas]. (2x2)
Oi-oi-oi, Dievulėliau,
Reiks man jį išgerti. (2x2)

Lituvos Bankas ir jo likimas

Du atsiliepimai į J. Charzausko straipsnį

DEL LIETUVOS BANKO
KREDITORIŲ

Noriu ir aš pasisakyti Charzausko iškelto klausimu.

Neesminis dalykas yra, kad Liet. Bankas buvo antras savo didum (kapitalas 12 mil., Žemės Banko 50 mil.). Bet jame išdas laikė savo pinigus, jis turėjo banknotų emisijos teisę ir atlikinėjo išdo operacijas. Jo pelno didumas nesiskyrė nuo kitų bankų turėtų pelnų. Joks bankas negali užsimoti virš savo pajėgumo, ne todėl, kad "jam pinigų netruksta". Normalu, kad išdas ir kiti gaudavo dividendą už savo akcijas. Kokį dar "tam tikrą dalį pelno" išdas pasiimda-

vo — neprisimenu, bet iš viso manau, kad yra gražu, jei banko buv. ilgametis tarnautojas savo įstaigą ir vadovybę pagiria.

Bet esminis dalykas yra, kad išdas su akcijų portfeliu buvo banko faktiškas gaspadorius. Tvirtinti, kad — "banko kapitalas nėra vien tik buv. Valst. išdo nuosavybė, o tik, galima sakyti, pusė jo, tai antroji pusė priklauso individualiai ir kitiems akcininkams" — galima teigti tiek, kiek į baką vandens dapilti ke-
lis lašus ir sakyti, kad dapyliau pusę bakos. Liet. Banko mini-
malį kiekį akcijų (buvo tik var-
dinės) turėjo kas arba iš reikalo,
kai išdas norėdavo žmogų išrink-

Kai aš jį išgersu,
Galvos nepakelsu.*
Oi-oi-oi, Dievulėliau,
Galvos nepakelsu.
Išgėriau stiklėlį
Už save mažesni.
Išvoliojau purvynėlį
Už save didesni.

Misliu, kad lovelė,
O ten bo' griovelė.
Ir ten buvo akmenėlis,
Misliu, kad mergelė.
Ten bo' akmenėlis,
Misliu, kad mergelė.
Aš tai misliu, kad bučiuoju,
O tai burbuliuoju.

* Dainuotoja taip taria "negersu", "nepakelsu", t. y. neminkština.

41. Gerk, gerk, broliužėli,
Da gali gerti. (2x2)
Grazus tavo razumėlis,
Da gali pakelti. (2x2)
Gerk, gerk, broliužėli,
Da gali gerti.
Nauji batai, stori padai,
Da gali pakelti.

Pijoke, pastipsi,
Arielka paliksi.
Kam teks, kam teks?
Nė šunes, nė katės
Nelaks, nelaks.

42. Arielka raudona,
Tu graži geltona.
Gersim, arielka gersim! (2)
O kaip aš numirsiu,
Aš tave paliksiu.
Verksi, arielka, verksi. (2)

44. Tu alau, tu alau,
Aš nuo tavęs pabalau. (2x2)
Kad aš gaudia arielkėlės,
Mažu būt ma geriau. (2x2)
Pasigėriau alaus vyno
Ir visokie trunko.
Skauda skauda ma galvelę,
Neturiu ratunko.
Reik pamest baliavot,
Reik pagalbos sau įieškot.
Reik arielka prabavot
Ir galvelę ratavot.

43. Pijoke, pastipsi,
Arielka paliksi.
Kam teks, kam teks?
Nė varnos, nė vištos
Neles, neles. (2x2)
(Jei šalia sėdi mergaitė, tai sako: "Gerk, seselė mylimoji.")

45. Gerk, broleli mylimasis,
Giminėlių išrinktas.
Tu čia esi paprašytas,
Arielkėle pavaišytas. (2x2)

46. Saldi arielka, tai gaudi gerti, (2)
Pritinka širdelėi su pipirėliais. (2)

47. Aš čia gert neatėjau,
Ulevot neatėjau,
Savo mielus susiedėlius
Atlankyt atėjau. (2x2)
Aš ne latras esu,
Ne pijokas esu, —
Aš nenoriu saldžios gardžios,
Kad ma būt spirito.
Aš nedaug suėdū,
Aš nedaug sugeriu,
Tiktai gerą čielą kumpį
Ir bakėlę alaus.

Aš ne dykoms atėjau,
Aš ne tušioms atėjau, —
Silkės galvą atsinešiau
Ir po stalų padėjau.

48. Ma alučio, ma alučio reik gardaus, (2)
Ma bernelio, ma bernelio reik meilaus. (2)
Ma arielkos, ma arielkos reik saldžios, (2)
Ma mergelės, ma mergelės reik meilios. (2)

49. Išgėriau septynis, da gersiu devynis. (2)
Čiūčiai, liūčiai, da gersiu devynis. (2)
Išgėręs devynis įieškosiu nakvynę...
Įieškosiu nakvynę pas savo kaimyną...
Kur augštos klėtėlės te margos lovelės...
Te margos lovelės te miega mergelės...
(Galima sakyti: te tupi vištelės...)

50. Pasigėriau kai gaidys,
O kas mane pabaldys?
Nė pačios, nė marčios,
O kas mane pakočios (ar: pabučiuos).
Pasigėriau kai bitelė,
O kojos — kai šėivos.
Žiūriu šiaip, žiūriu taip,
Kad jau visai šėivos.
Pasigėriau visa miera
Pas kaimyną Kazimierą.
O tai ma gerai tiko,
Nepriedėjau nė skatiko.
Gėriau dieną, gėriau naktį
Pas kaimyną plikakaktį.
Dėkui jam ir vaikam,
Ir bakutei, ir lankam.

(Šias daineles dainuoja per visą vestuvių laiką, kada tik esti išge-riama).

(Bus daugiau)

AR PAŽISTI
ŠI KRAŠTĄ?

JAV upės, ežerai, užtvankos

JAV-bės turi daug upių ir kai kurios jų pasauly yra pagarsėjusios. Vienos jų įteka į Atlanto, kitos į Ramųjį Vandenyną, dar kitos į kitas upes ir įvairias įlankas. Upių, turinčių per 300 mylių ilgio, šiame krašte rasime nemažiau 50. Pakaks čia pa-minėti tik svarbesniasias.

Abėcėlės eile štai eilė didesnių Amerikos upių: Alabama (315 m. ilgio); Arkansas (1,450 m.); Cimarron (600 m.); Colorado (dvi to pavadinimo upės, viena Arizonos valst. yra 1,360 m. ilgio ir kita Texas Colorado — 880 m.); Columbia (1,270 m.); Dakota arba James (710 m.); Delaware (296 m.); Hudson (306 m.), pati svarbioji upė Missis-sippi (2,350 m.) — ji įteka iš Itasca ežero, Minesotos valst. ir įteka į Meksikos įlanką Loui-sianos valst.; ilgiausioji upė Mis-souri (2,475 m.); Ohio (981 m.); Raudonosios upės — Red (pava-dinimą vėl turi dvi upės) — vie-na, ištekanči iš Oklahomos valst. ir turi 1,018 m. ilgio, kita, iš Mi-nesotos valst. — 310 m.; Rio Grande (1,800 m.); Sacramento (282 m.); Tennessee (652 m.); Wabash (475 m.); Wisconsin (430 m.) ir visa eilė kitų.

Didieji Ežerai (The Great Lakes) priklauso Šv. Lauryno upės drenažo sistemai, tačiau vi-šas plotas į pietus ir vakarus nuo minėtų ežerų drenažo požiriui yra maitinamas dviejų didelių upių Mississippi ir Missouri. Tai plotas 1,244,000 kv. m. dydžio ir apima 31 valstybės ir poros Kanados provincijų dalis. Missis-sippi upės ir visos sistemos maitinamos dar yra Ohio, Min-nesotos, Wisconsin, Kansas, Ar-kansas ir kt. upės. Centralinės Amerikos pietuose be Mississip-pi upės ir jos sistemos pasizymi-tina Raudonoji upė ir Rio Gran-de, kuri sudaro sieną tarp Texas ir Meksikos Ramiojo vandenyno šiaurės vakarų srity minėti-na Columbia upė.

Didieji Ežerai — The Great Lakes, tai grupė penkių ežerų, centrinėje šiaurės Amerikos da-ly, tarp Kanados ir JAV valstybių. Tai ežerai — Superior, Michigan (vienintelis jų tarpe ištisai įeina į JAV), Huron, Erie, ir On-tario, iš kurio išplaukia Šv. Lau-ryno upė. Nuo Duluth, Minne-sotos valst. vakarinėje Superior ežero daly, ligi Ontario ežero rytinės dalies, jų visų ilgis sie-kia 1,160 m. Kanados ir JAV siena eina maždaug per tų ežerų, išskyrus Michigan, vidurį. Prancūzų pirkliai buvo pirmieji baltieji, atradę šiuos ežerus. Spėjama, E. Brule 1612 m. ar anksčiau buvo pasiekęs Huron ežerą. Didieji Ežerai buvo sry-tis dėl kurios per ištisą eilę me-tų varžėsi į šiaurės Ameriką at-keliaugę anglai ir prancūzai. Kova dėl ežerų baigėsi galutinai po 1812 m. karo ir nuo tada ežerų srityse pradėjo kurtis gyvento-jai. 1825 m. atidarius Erie ežero kanalą pakilo galimybės ežerais vedamai prekybai. Netoli ežerų esant labai turtingoms pramonė ir žemės turtais sritims, Didieji Ežerai virto labai plačia ir pa-togia bei pigia susisiekimo ar-terija tarp paskirų JAV valsty-bių ir Kanados provincijų. Lai-vai ežerais perveža labai dide-lius kiekius geležies rūdos ir ja-vų, anglies, naftos, pieno ir ne-paprastai daug pagamintų reik-mų. Visa prekyba vyksta tarp balandžio ir gruodžio m., kol ne-užšala uostai. Dar minėtina žu-vininkystė ir laivų statyba. Ir šių ežerų srityse yra daug gamtinių reikšmių. Šios pramonės ir prekybos sri-tys daug minta ežerų dėka. Illi-nois upė ežerus riša su Missis-sippi upė ir toliau su Meksikos įlanka, gi New Yorko valst. ka-nalas ežerus jungia su Hudson

upe, taigi ir su Atlanto vande-nynu.

JAV ir Kanados vyriausybės jau prieš 10 m. yra paruošusios projektą atidaryti vandens kelią tarp D. Ežerų ir Šv. Lauryno upės ligi Atlanto. Norima, kad tuo keliu galėtų plaukioti didieji atlantiniai laivai, be to, atsirastų galimybės pastatyti aideles hidro-elektrinės jėgaines.

Didieji Ežerai savo ilgiu, plo-čiu, gyliu ir dydžiu taip atrodo: Ilgis mylių: Superior — 350, Michigan — 307, Huron — 206, Erie — 241, Ontario — 193.

Plotis mylių: Superior — 160, Michigan — 118, Huron — 183, Erie — 57, Ontario — 53.

Gylis pėd.: Superior — 1,290, Michigan — 923, Huron — 750, Erie — 210, Ontario 778.

Vandens plotas kv. m.: Supe-rior — 31,820, Michigan — 22,400, Huron — 23,010, Erie — 9,940, Ontario — 7,540.

JAV valstybės išsiskiria ir sa-vo užtvankomis (dams). Šiame krašte jų didesniųjų rasime ne-mažiau šimto. Kai kurios jų sa-vo dydžiu, pajėgumu ir bran-gumu yra nustebinusios pasauli, kai kurios dar tebeatstomos ar baigiamos įrengti. Joms atsirasti teikia daug galimybių gau-sijos, vandeningos ir nevisur dar ištiertos krašto upės ir ežerai. Keletas jų čia paminėtinos. —

Bonneville Užtvanka, Oregon valst. Ji pastatyta ties Colum-bia upė ir apie 40 m. į rytus nuo Portland miesto. Jos pastaty-mas kaštavo per 85 mil. dol. Šiuo metu jos pajėgumas — 518,400 kilovatų. Kita užtvanka, laikoma viena didžiausių pasauly — Hoover užtvanka, baigta sta-tyti 1936 m. Ji yra Colorado upėje, Arizonos v. Jos augštis — 726 pėdos ir statybai panau-dota per 4 mil. kūbinių jardai betono (concrete). Užtvankos maitintojas, Mead ežeras yra lai-komas didžiausiu pasauly dirb-tinu ežeru. Užtvankos pajėgu-mas — ligi 1,332,300 kv. Toliau minėtina Grand Coulee užtvanka Columbia upėje, Washington valstybėje. Ji baigta 1942 m. ir laikoma didžiausia pasauly beto no užtvanka. Šios užtvankos pa-jėgumas, užbaigus visus genera-torius, sieksis 1,974,000 kv. Už-tvanka tiekia elektrą pramonės įmonėms Ramiojo vandenyno šiaurės vakarų srityse. Missouri upės vandenis siekiama išnaudo-ti irigacijos ir elektros jėgos rei-kalams, be to, norima užkirsti kelią daug nuostolio nešantiems potvyniams. Šis planas JAV vy-riausybės norima atlikti per sep-tyneris metus ir galutinai už-baigti 1954 m. Pagal šį planą busią galima iriguoti per 2 mil. akierių žemės plotą ir įkurti 24,000 naujų ūkių ir papildomai tiekti vandenį 66,000 ūkių, kuriems trūksta vandens. Hid-roelektros energiją šioje srity norima pakelti ligi 80 mil. kv. ir pajamų kiekį už tiekiamą energiją 1954 m. pakelti ligi 64 mil. dol. metams.

Dar vienas Amerikos didelis užsimojimas — Tennessee upės slėnio 27 užtvankos su 2 mil. kv. pajėgumu ir Centralinio Slė-nio Projektas Kalifornijos valst. Juo siekiama kelių tikslų — iri-guoti vandenimi sumenkusius plotus Sacramento ir San Joa-quin upių slėniuose, tiekti van-deni navigacijai, pramonėi, tiek-ti elektros energiją ir vykdyti vandens kontrolę. Šalia šių už-tvankų krašte rasime dar daug didelio pajėgumo jėgainių, o skelbiami nauji planai sako, kad šioje srityje Amerikos galimy-bės siekiama išnaudoti dar pla-tesniu mastu.

Parengė V. AL

seniausias ir gražiausias ilius ruotas lietuviškos minties žu-nalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$3.00

Susipažinti siunčiamas

dovanai.

6755 So. Western Ave.

Chicago 36. Ill.

A. Brazis koncertuoja New Yorko lietuviams

Newyorkiečiai jau gyvena velykine nuotaika, kurią dar labiau gilino Verby Sekmadienį, įvykęs religinės muzikos koncertas, sutraukęs klausytojų pilną Apreiškimo par. bažnyčią. Programoje buvo T. Budois "Sęptyni Kristaus žodžiai nuo Kryžiaus", kurią atliko Metropolitan Operos solistas Algirdas Brazis ir Povilo Sako vedamas parapijos choras. Mažesnes solo partijas giedojo Agnes Skarulytė ir P. Sakas. Toliau choras atliko Ch. Gounod kūrinį, o Jonas Zukas, vargonais pritaręs chorui ir solistams, solo grįžo Bacho ir Widoro kūrinį.

Pažymėtina, kad šis buvo antrasis didžiulis religinės muzikos koncertas, kuriame dalyvavo Algirdas Brazis. Prieš savaitę jis giedojo Newarko šv. Trejybės bažnyčioje su M. Bernoto vedamu chorui.

Prieš pat Velykas dainininkas išvyksta trumpą atostogų Chicago, o po to dalyvaus Metropolitan Operos gastrolinėje kelionėje po JAV ir Kanadą.

Newyorkiečiai, įvertindami šio lietuvių menininko buvimą toje aukščiausioje Amerikos muzikos institucijoje ir jo gyvą dalyvavimą lietuviškoje kultūrinėje veikloje, Didįjį Velykų šeštadienį, 8 val. vakare, ruošia jam kuklias išleistuves. Jose dalyvaus lietuvių ir amerikiečių muzikos atstovai ir lietuviai kultūrininkai bei meno mylėtojai.

Korporacijos "Vytis" pastangomis, Verby Sekmadienį, naujai atremontuotoje Apreiškimo par. salėje buvo prisiminta Lietuva. Broliai Motizai parodė Tėvynės vaizdus iš jos gyvenimo nepriklausomybės metu, per pirmąją bolševikų okupaciją ir iš lietuvių tremtinių gyvenimo Vokietijoje. Susidaręs pelnas pasiskirtas lietuvių skautiškajam jaunimui paremti.

Didįjį Seštadienį per J. Ginkaus radiją bus transliuojama

KONCERTAS WATERBURY

WATERBURY koncertuos iš New Yorko atvykęs Aitvarų kvartetas ir Lietuvos operos solistė Vincė Jonuškaitė. Dalyvaus ir humoristas Vitalis Zukauskas.

Koncertas įvyks balandžio 20 d. 2 val. 30 min. popiet, 103 Green Street Klubu didžiojoje salėje. Kviečiami visi gausiai dalyvauti toje rotoje meninėje šventėje.

Koncertą rengia Tautinės Sąjungos skyrius.

vėlykinę programą, jų tarpe Vytalio Zukauskos dramos mėgėjų grupė vaidina "Vėlykų rytą Lietuvoje". Prieš Verby Sekmadienį ta pati grupė savo vaidinimą "Golgota" transliavo per J. Stukos radiją.

Tautininkų Klubu nariai balandžio 4 d. susirinkime apsvaistę savo patalpų klausimą ir nutarė pavesiti valdybai su D. Klin-ga priešakyje iširti galimas įsigyti namą. Per mėnesį valdyba turi surasti tinkamą namą ir informuoti susirinkimą.

Dabartinės Klubu patalpos, esančios 337 Union Avenue, visam namui perėjus kito savininko žinion, tapo negalimos palankiomis sąlygomis nuomoti. Be to, kadangi Klube spietėsi ligi šiolei visa brooklyniečių tautinė veikla, tai norima susirasti patogias patalpas, kad ta veikla ir toliau galėtų vykti.

Juozas Kapočius, Lietuvoje ir čia žinomas spaustuvininkas, Atvėlykiui išleisdžia Juozo Grišmanausko parašytą knygą apie gyvenimą Lietuvoje ir apie trijų žvejų pabėgimą į Švediją, pavadinimą "Tolimieji kvadratai". Viršelį piešia dail. V. K. Jonynas.

Pereito sekmadienio "The New York Times" savo kultūriname priede, tarp kitų dalykų, idėjo Svetlanos Beriozovos nuotrauką, pažymėdamas ją, kaip vieną Sadler Wells Teatro Baletu balerinių. Anksčiau, tas pats laikraštis buvo informavęs, kad šį primabaleriną yra gimusi Lietuvoje ir, recenzuodamas jos dalyvavimą "Copella" premjeroje, ją gerai vertino.

New Yorko lietuvių tarpe teko patirti, kad ta 17 metų šokėja yra Kauno Teatro baletininko Berzinskio dukterė ir su šiuo garšiu Londono Sadler Wells teatro gastroluoja po visą pasaulį. Šokėjos tėvas šiuo metu, kaip baletmeisteris, dirba Italijoje, o šokėjos motina gyvena New Yorke.

Tam pačiam Times numerį yra įdėtos dail. M. Dobužinskio kostiumų šikiai ir dekoracijos, kurias jis paruošė naujam City Operos pastatymui — A. Bergo operai "Wozzeck".

BALFo centre patirta, kad yra vilčių, jog ir tie lietuviai tremtiniai, kurie, nespėjo gauti JAV įvažiavimo vizų, pasibaigus DP įstatymo terminui, netrukus galės pasiekti JAV. Kongresmanas Walter įnešė rezoliuciją Kongresan, prašydamas, kad būtų įgaliojama ir leista JAV konsu-

Jams ir DP Komisijai sunaudoti 7,500 vizų, kurios buvo išduotos, bet dėl įvairių priežasčių nepanaudotos atvykimui į JAV. Pagal rezoliuciją, tiek pat vizų turėtų būti išrašyta tiems tremtiniams, kurie įstatymo galiojimo terminui baigiantis, turėjo darbo ir buto garantijas. Tame skaičiuje būtų ir keliasdešimt lietuvių šeimų.

New Yorko lietuviai teisininkai savo susirinkime nutarė per BALFą pasiūsti 75 dol. Vokietijos liginės esantiems profesijos kolegoms sušelpiti. Petras Minkūnas savo plačioje paskaitoje supažindino narius su dabar veikiančiu JAV imigracijos ir natūralizacijos įstat. ir su naujuoju projektu, kuris šiuo metu svarstomas Kongrese. Teisininkai pageidavo artimiausiu laiku suruošti ekskursiją aplankyti kurį nors kalėjimą, norint susipažinti su jų tvarka šioje kraštyje. New Yorko teisininkai veikia kaip Liet. Teisinių Draugijos New Yorko skyrius. Pirmininku yra J. Brazinskas ir valdybos nariais P. Minkūnas ir A. Sodaitis.

Pabaltiečių spaudos paroda, apie kurią buvo plačiau rašyta pereiname "Dirvos" numeryje, kovo 21 d. iškilmingai atidaryta. Dalyvavo Pabaltijo valstybių atstovai, jų tarpe Lietuvos gen. konsulas J. Budrys, vicekonsulas V. Stašinskas, Estijos gen. konsulas ir Latvijos atstovai iš "Free Europe". Iš Columbia Universiteto iškilnėse buvo bibliotekos vadovybė ir čia studijuojantieji pabaltiečiai studentai, talkininkavę šios parodos organizavime. Po iškilmių, Gen. Konsulas J. Budrys svečiams suruošė priešpiečius. Paroda truks iki balandžio mėn. pabaigos.

Vicekonsulas V. Stašinskas ir šiemet Lietuvos Valstybės diplomatus atstovauja Colgate Universiteto ruošiamoj vienos savaitės konferencijoje, kurioje yra diskutuojama JAV užsienių politikos klausimais. Tai jau ketvirtoji iš eilės to universiteto konferencija, kasmet ruošiamą gegužės mėnesį Hamilton, N. Y. V. Stašinskas šiemet ten vyksta trečią kartą.

Juozo Grišmanausko parašytą knygą apie gyvenimą Lietuvoje ir apie jų trijų pabėgimą į Švediją, jau atiduota spaudai New Yorke. Ji pavadinama "Tolimieji kvadratai". Tuo vardu žvejai vadina apie 80 mylių nuo kranto esančią jūrą, kur žvejojama gegužės-liepos mėnesiais. Savo pabėgimą suplanavę, lietuviai žvejai, turėjo išlaukti, ligi jie pradės žvejoti tuose kvadratuose, kad, mažiau pastebimi, galėtų imtis ir savo rizikingojo pabėgimo žygio. Knygoje bus iliustracijų ir Lietuvoje šiuo metu dainuojamų partizanų dainų, kurias, Vokietijoje padainavo Juozas Grišmanauskas, o melodiją užrašė muzikas Valteris Banaitis.

Lietuvos filmos Baltimorėj

Sekmadienį, kovo 30 d. ALT Sąjungos Baltimores skyrius buvo iškviestas iš New Yorko Brolių Motužų filmas, kurios buvo baltimoriečiams parodytos per du seansus. Dienos seanse filmas buvo rodomas šeštadienio mokymosi mokykloms nemokamai, paaškinant filmą vienam iš tos mokyklos mokytojų; vakare filmas buvo rodomas plačiai Baltimorės lietuvių visuomenėi Lietuvių Svetainės didžiojo auditorijoje, kur filmas paaškinio pats K. Motuzas.

Visiems filmos palieka neišdildoma įspūdis. Ypač tremtiniams, kurie taip neseniai persikyrė iš savo gimtųjų kraštų. Jos sukelia ir džiaugsmą ir ašaras. Filmo "Tėvynės brangioji" — ežerai, bangaujantieji jūrų laukai, žydintieji sodai su grakščiomis merginomis, girios su barvykais, žuikiais, stirnom, Lietuvos kariuomenės raiteliai ir savanoriai slenka pro akis ir, tada pasijunti gražiojo laisvojo Lietuvos. Filmo "Lithuania" parodomis Lietuvos miestai su puikiais moderniais pastatais: mokyklom, universitetais ir viešaisiais stilingais rūmais. Filmo "Ten kur Nemunas banguoja", dainuojant kanklininkų žinomą dainą "Yra šalis, graži šalis" parodomis gražiausi Lietuvos vaizdai, upės, slėniai, miškai. Kitų vėl filmo šuoliuoja Lietuvos raiteliai tankinėse rikiuotėse, palydimi gražios kariškos dainos "Ulonai, ulonai", čia vėl plaukia per vandenyną didžiulis laivas, — tai Amerikos lietuviai skuba gražiąją Lietuvą pamatyti, palydimi dainos "Jau pavasaris ateina". Rodos žiūrėtum ir žiūrėtum.

RŪTA DETROITE

Kovo 29 d. Jaunimas Teatras "Rūta" gastroliauo, Detroito su didžiausiu pasisekimu, ir susilaukė visų žiūrovų simpatijos. Teatro vadovas ir režisierius akt. Petras Maželis kartu su Salasevičiais ir su visomis dekoracijomis atvyko iš vakaro. Vėliau atvyko ir visi "Rūtos" dalyviai. Tai gražus, vertas pasigėrėjimo mūsų jaunasis atžalynas. Juos pasitikio jų kvietėjai skautės ir skautai. Svečiai tuoj buvo pakviesti pusryčių. Po mažos pertraukos turėjo pietus ir toliau prasidėjo jų techniškas pasiruošimas spektakliui.

Vakare 7 val., puikioje Western High School salėje buvo suvaidinta Mykolo Venclausko pasaka "Burtininko Pinkelė". Vaidinimas praėjo visais atžvilgiais gerai. Tiek žavūs kostiumai, dekoracijos, tiek puiki buvo ir pati vaidyba. Detroitiečiai jau seniai nebuvo matę tokio vaidinimo. Tipai taip gerai parinkti ir vaidinimas toks įtikinantis, kad mažieji žiūrovai pradėjo bijoti ir klausyti mamų ar jų juos neužburs?

Mačiusieji labai vertina visą kolektyvą, o ypatingai režisieriaus akt. Petro Maželio gabu-

Bet, laisvosios Lietuvos gyvenimas pasibaigia, kaip gražus sapnas, ir užima baisi, tamsi naktis — bolševikų teroro vaizdai: krūvos nužudyti ir nukankinti lietuvių.

Filmų atpasakoti negalima, reikia jas pamatyti. Ypač tremtinių jaunimas, mažieji, kurie mažai Lietuvą teprisimena, arba visai jos nėra matę, turi tas filmas pamatyti. Jas turi pamatyti ir Kanadoje ir Australijoje ir Pietų Amerikoje. Jas turėtų matyti ir senųjų lietuvių jaunimas, deja, jis lietuviškais reikalais nebesisielia ir lietuviškuose parengimuose nebedalyvauja. Šis transit gloria mundi!

Tų filmų išplatėjimas po Ameriką ir kitus kontinentus išeina iš Motužų pajėgų ribų. Tai yra tiesioginis Pas. Liet. Bendruomenės reikalas. Reikėtų bent padaryti tų filmų kopijas, nes jai originalai žūtų, žūtų neįkainojamas turtas, istorinis dokumentas, kur atvaizduotas laisvosios Lietuvos gyvenimas, kur tebėra gyvi mūsų Respublikos prezidentai, ministrai ir kiti žymūs lietuvių tautos veikėjai ir mums brangūs asmenys, jau dabar mirę, arba žmogūdiško okupanto nukankinti.

Reikėtų apie tai pagalvoti. Kartu su K. Motuzu buvo atvykęs ir dailininkas tapytojas C. Janušas ir atsivežęs keletą savo kūrinių, paveikslų. Jo kūrinių — daugiausia peizažai, Lietuvos gamtos grožio vaizdai. Ypač gražūs Palangos pajūrio vaizdai. Gaila, jis savo kūrinių neišstatė ir todėl plačioji publika jais negalėjo pasigėrėti ir vieną kitą įsigyti.

K. Pažemėnas

Sveikinimai ir geriausi linkėjimai
mano draugams

WILBUR H. BREWER

Kandidatas į
VALSTYBĖS ATSTOVUS

PRIESIRINKIMINIS BALSAVIMAS GEGUŽĖS 6, 1952

Respublikonų tiketas

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO' BASEMENT

U. S. Army
and
Marine

Šukuotos
medvilnės

T-MARŠKINIAI

Slight Rejects
ti medvilnės marškiniai, trumpom rankovėm ir apvaliu kalnieriūm. Pasiūta J.A. Armijai ir Marinių vienietams, bet nepriimti dėl mažų trūkumų. Maži, vidutiniai ir dideli vyrams ir jaunuoliams.

2 \$ 1

VYRŲ BROADCLOTH KELNĖS

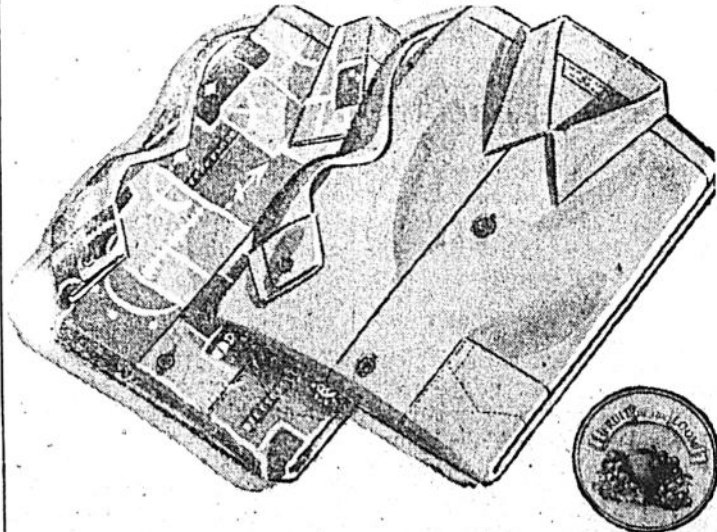
Sanforized *

Vyrams sanforized* broadcloth kelnės... sutraukiamos ar segamos. Baltos ar norinės spalvos. Dydžiai 30 iki 40. (*Daugiausia susitraukia 1%)

Dydžiai
30
iki
44

69c

Telefono užsakymai priimami su nemaziau \$2.00 pirkinio. Šaukite CHerry 1-3000

The May Co. Basement Boys' Furnishings Department

Berniukų „Fruit-of-the-Loom“ ilgų rankovių sporto marškiniai

Berniukų sanforized* Fruit-of-the-Loom ilgų rankovių sporto marškiniai, balto ar margo stiliaus. Taip pat lygių spalvų broadcloth. Dydžiai 4-18.

The May Co. Basement Boys' Furnishings Department

1.99

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMĖKITE

DR. ANTANAS RUDOKAS, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus
4701 S. Damen Ave. Chicago 9, Ill.
(47-slos ir Damen kampas)
Pirmia 6-9 val. vak.;
šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.; trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7381

TAUPYTI GALITE IR LAIŠKAIS! TAUPYKITE PAS SAVUS! STANDARD FEDERAL

STIPRIAUSIA TAUPYMO ĮSTAIGA
AMERIKOJE MOKA AUKŠTĄ DIVIDENDĄ

TURTAS per \$31,000,000
ATSARGOS FONDAS „ \$ 3,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas • Telef. VIRginia 7-1141
Istaigos valandos: Kasdien nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų, ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro, trečiadieniai uždaryta.

LIETUVIŲ SOSTINĖJ — CHICAGOJ

Tarp gausių, įvairių ir lietuvių kultūrai tikrai naudingų organizacijų Margutis, pasakytume, tarsi spindi jų eilėje. 25-kerių metų tradiciją lydi Margučio veikla, taip plačiai išsišakojusią ir tokią gilią vagą išrėžusią. Per tiek metų, aišku, jis įsigijo visokeriopai tvirtą poziciją, sutelkė daug ir gerų talpininkų, surado geriausių darbotojų. Drąsiausi sumanymai iki šiol išdėdavo tik iš Margučio; milžiniški Chicago lietuvų sutelkimai pravedami tik Margučio.

Šiomet Margutis pradėjo 25-tus metus. Šiam sidabriniam jubiliejui atšvęsti ruošia jau pradėdama. Sudoromas atitinkamas komitetas; tariamasi dėl minėjimo programos ir įieškomi būdai įspūdingai šią sukaktį paminėti. Ryžtamasi išleisti specialų leidinį.

Chicagos Lietuvių Tremtinių D-ja ruošiasi persitvarkyti į bendruomenę... Kol dar Bendruomenės Centras nėra sutvarkęs pagrindinius organizacinius klausimus, tol vis dar negalima surasti geros pradžios skyriams organizuoti. Ilgas laukimas, be abejo, nėra naudingas: žmonės pradeda atprasti nuo organiza-

V. Beliajaus
THE DANCE OF LIETUVA
54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai
Užsakymus ir pinigus siųsti
DIRVOS redakcijai
Kaina — \$5.

Laisvamanių daina - Kur bėga Šešupė...

Los Angeles, Kalifornijoje, man teko bene porą kartų girdėti ant estrados vieną chorą, dainuojantį keistą ir savotišką dainą, kurios paskutinis posmas, jei neklystu, taip skamba: "Palaimink, Auksčiausias, tą mylimą šalį, kur mūsų sodybos, kur bočių kapai: juk tėvėška Tavo malonė daug gali, mes Tavo per amžius vargingi vaikai..."

Tą chorą tuomet dirigavo Juozas Ažuolaitis, mūsų mieste žinomas muzikantas, malonus žmogus, nuosirdus katalikas, ateitininkas. Labai sunku buvo nustatyti, kokias "partijas" choras priklausė, nes jis buvo susidaręs ne partijos ar pasaulėžiūros, bet lietuviškos dainos meilės pagrindu. Jame dainavo ir dainuoja ir katalikai, ir gal koks krikščionis demokratas, ir sandarėčiai, ir tautininkai, ir koks pora socialistų, vienas kitas santarvininkas, o dauguma tai gal visai "nesusipratusių" nepartinių. Visų jų bendra viena "politinė programa" — meilė lietuviškai dainai ir didelis noras dainuoti. Tas sambūris per porą metų vadinosi Lietuvių Dainininkų Klubas. Prieš kokią trejetą mėnesių, chorą vadovauti perėmus buv. Vilniaus operos solistui Vladiui Baltrušaičiui, jis pasivadino Stasio Šimkaus vardu chorą.

Atvirai pasakykime, kad dainos posmas, kurio žodžius pacitavau, yra parašytas kunigo Maironio. Pati daina vadinas — Kur bėga Šešupė...

Tačiau vietos lietuvių katalikų parapijos vadovybė ir kaikurie tos "partijos" veikėjai te patvirtino ir aiškiai religinio posmo dainuotojus ir rėmėjus sistematingai skelbia esant laisvamaniams ir net bolševikais.

Tai, lietuviškoji visų mėgiama ir gerbiama kunigo Maironio daina, gal geriau giesmė, yra tapusi mūsų "laisvamanių" ir gal net "bolševikų" daina.

Tokia yra sąsaulėsios Pietų Kalifornijos logika ir papročiai.

Seniai man norėjosi prisiminti malonų reporterio amatą ir parašyti mūsų spaudai apie tą chorą. Tačiau gerai žinau, kad tas malonusis reporterio amatas Amerikos lietuvių gyvenimo sąlygomis kartais būna labai nemalonus. Dėl tokių korespondencijų kartais prasideda polemikos, tvirtinimai, kad reporteris suklydo, arba tiesiai — išniekino, apšmeižė, su purvais sumaišė ir t.t. Prasideda aiškinimai, dešimtį kartų ilgesni už pačią korespondenciją, ir išnagrinėjimas reporterio biografijos ligi jo senelių ir prosenelių imtinai.

Nors ir labai nedrąsų būdą turėdamas, surizikuojau tačiau kiek parašyti, kadangi man rodos, jog mūsų choro istorija yra tam tikrais atžvilgiais panaši į tokius įvykius, kaip Clevelando ar Brocktone, apie kuriuos Dirvoje būta platų korespondencijų. Tai, turime atvejį, lyg ir bendrą daugelį mūsų kolonijų. Skirtingos vietos ir motyvai, bet tai pati dvasia.

Tokio reiškinio savo vargingame gyvenime dar nebuvau matęs. Prieš pustrėčią metų įsikūręs Dainininkų klubo choras, vadovautas ligi jam išvykstant į Chicago muziku A. Kučinskiu, vėliau J. Ažuolaičiu, pagaliau Vladiui Baltrušaičiui, — nuo pat pirmųjų savo gyvavimo dienų pasijuto, jog yra didžiausioje vietos lietuvių katalikų parapijos klebono kun. J. Kučinsko nemalonėje. Kodėl, tik Viešpaties Dievas gal geriausiai galėtų suprasti. Sunku būtų patikėti, kad tai sudaryja nepageidaujamą konkurenciją parapijos chorui, kuris turi savo specialią paskirtį. Chorams ar vaidintojų rateliams darbo ir vietos čia, rodos, galėtų užtekti. Publika mėgsta dainas ir gerą lietuvišką programą. Vie-

nių kartą parapijos, kitą kartą S. Šimkaus vardo chorai galėtų pakelti lietuviškų parengimų meilę lygmenį, kuris dėl vietos sąlygų čia nėra buvęs labai augštas.

Bet ne, — S. Šimkaus vardo chorą nuolat ir nuolat stengiamasi eliminuoti iš gyvenimo moraliai ir medžiagiškai. "Drauge" dėl jo jau ėjo ilgokos polemikos, pasisakymai ir "atitaisyimai". Pagaliau, vienas pravažiujantis korespondentas jį tiesiai pavadino laisvamanių chorą, kuriame geram katalikui nedera dalyvausti ir net eiti į jo ruošiamus vakarus. Tas įvykis čia buvo sukelęs linksma nuotaiką, mat, pravažiujantis korespondentas buvo taip jau griežtas, kad tais žodžiais pasmerkė savo tikrą žentą, buvusį choro dirigentą, ir savo tikrą dukterį, apie du metus tame chore dainavusią, — asmenis, kurių katalikiški palinkimai turbūt nebuvo menkesni už paties uošvio ir tėvo.

Tai įrodymas, kad "generalinė linija" gali būti labai tvirta ir toli siekti.

Kaip daugelis chorų, taip ir S. Šimkaus vardo chorą atsiarado ir stiprėjo vien tik dėl to, kad čia buvo žmonių, kurie, lietuviškos dainos meilės skatinami, norėjo aukoti trumpas laisvalaikio valandas savo dvasiniam džiaugsmui ir visos kolonijos džiaugsmui.

Kadangi dainininkų grupė kažkodėl nepatikėjo klebonui, tai choras buvo apkrėstas, kaip laisvamanių, bedievių, kone bolševikų lizdas. Aišku, tokį chorą reikia boikotuoti ir jam kenkti, jo parengimų nelankyti, o kai jis ką rengia, tai stengtis lygiagrečiai ruošti savo pramogą, idant suskaldyti publiką, kurios čia neateina tiek daug, kad du vakarai tuo pat metu sutrauktų pilnas sales.

Kad Maironio ir kitas tautinės ar liaudies dainas dainuojantis choras gali būti taip pagoniškai pravardžiuojamas, per daug nesistebiu. Mūsų kolonijoje kažkoks demonas dažnai čia taip pamaigo savo uodegėlę. Aš pats, sakysime, buvau skystas savo darbovietės viršininkui, jog esąs fikras, nors ir gudriai užsimaskavęs bolševikas. Arba kai manęs sykį vienas iš toliau atvykęs senas pažįstamas įsėjojo susitikti, nuvykęs į parapijos pamaldas, jam ten vienas garbingos profesijos asmuo suteikė informaciją: "Be reikalo taip įsėkai to komunisto, — nieko nebusiosi, jei ir nesutiksi". Jei įsėkantis iš seno būtų manęs nepažinojęs, gražią būtų gavęs "rekomendaciją".

Tad ar nuostabu, jei Draugo bendradarbiai jau ne kartą kaltino Dirvą, kad ji yra laikraštis, kuris labiausiai patarnauja bolševizmui, nes jos puslapiuose kartais būna parašyta apie kūnų platų korespondencijų. Tai, turime atvejį, lyg ir bendrą daugelį mūsų kolonijų. Skirtingos vietos ir motyvai, bet tai pati dvasia.

Balandžio 20 dieną, žinomoje North Star auditorijoje S. Šimkaus vardo chorą ruošia dainos ir muzikos vakarą, o taip pat ir oficialiasias savo naujo vardo "krikštynas". Kaip teko patirti, chorą pateiks programą, kokios gal dar nebuvo šiame mieste. Bus bendroje ir jau veikiančio vryų choro koncertai su naujomis dainomis, bus pianistės O. Biržkaitės-Barauskienės fortepieno muzikos koncertas. Bus ir kiti įvairumai. Ir pats įdomiausias iš jų — operos solisto Vladiui Baltrušaičiui ir žinomos Amerikos lietuvių dainininkės, operos solistės Florencijos Korsakaitės

duetui iš Traviatos operos (abu artistai bus su sceniniais kostiumais).

Choras tam koncertui pradėjo ruoštis prieš pusę metų. Lygiai prieš pusę metų jis įregistravo savo vakaro datą čia esančiame draugijų parengimų registracijos centre. Visų sutarimu čia buvo įprasta registruoti parengimus iš anksto vienoje vietoje, kad nevyktų persikirtimai ar vieny kitiems kenkimai. Kelis metus buvo tos tvarkos laikomasi. Bet praėjusių metų gale klebonas J. Kučinskas apgarsino, kad dabar, kai parapija turinti savo salę, jis tos tvarkos nebevalės laikytis ir darysias išimtis tik trejetai organizacijų.

Ir iš tikrųjų, pasirodė, kad jis nutarė ruošti parengimą, kaip tyčia tą patį dieną, kaip ir minėtasis choras, kuris anksčiau sau tą dieną rezervavo. Kodėl toks užsispyrimas? Juk žinoma, kad čia nėra ko skaldyti publikos, nes jos ne tiek jau daug. Juk pagaliau pati parapija turi keliasdešimt tūkstančių dolerių skolos už naujosios bažnyčios statybą ir iš suskaldytos publikos mažiau bus galima surinkti pajamų, negu visai atskirai kai ruošiant. Tad čia turėjo lemti ne "ekonominė" reikalo pusė, o užsimojimas kenkti "laisvamanių" chorui, kaip jau ne sykį panašiai buvo daroma praityje, tik gal ne tokiu atviru ir įžaliu būdu.

Šį kartą Los Angeles lietuvių visuomenė į tas keistas "varžytines" atkreipė dėmesio. Yra čia daug tokių lietuvių, kurie noriai lanko visokių draugijų parengimus, parapijos ir ne parapijos ruošiamus. Šį kartą tačiau jau reikės aiškiai pasirinkti — arba, arba, — arba su "Roma" arba su "Maskva", kaip persama kaikiurių rašytojų... Kaikurie, nenorėdami taip rinktis sakosi niekur geriau neisą. Kaikurie nuosirdūs katalikai stebiai grauziasi tokia klebonijos "tautine politika" ir sakosi mėginsią bent po valandą kitą pabūti ir "Romoje", ir "Maskvoje..."

Žodžiu, vienam atkakliam skaldytojui atsiradus, kolonijos gyvenimas subanguoja "tragiškomis" ir lygiai tokiomis pat komiškomis bangomis. Rodos, kam tai būtų reikalinga?

Ir visa tai dėl Stasio Šimkaus vardo choro, kuris dainuoja Kur bėga Šešupė ir kitas patriotines dainas. Vladiui Baltrušaičiui vadovaujamas, choras auga, didėja, vis gražiau ir stipriau dainuoja, — nors nuo jo merginų ir vryų lietuviškų krūtinų garso ligšiol dar neišblyško nei vienas klebonijos langas.

Ir taip, anot Maironio, "mes Tavo per amžius vargingi vaikai..."

Bronys Raila

JUZĖ AUGAITYTĖ DETROITE

Vietinio BALF skyriaus kviečiama iš Philadelphiaus į Detroitą atvyksta koncertuoti buv. Kauno ir Vilniaus operų solistė Juzė Augaitytė.

Dideliu pasisekimu koncertavusi Chicagoje, Philadelphiaus ir kituose miestuose, šį kartą duoda retą progą ir detroitiečiams pasidžiaugti tikruoju menu.

Programoje lietuvių ir pasaulinių kompozitorių kūrinių. Koncertas įvyksta balandžio mėn. 19 d. 7 val. vakaro, buvusio lietuvių salėje.

Po koncerto šokiai, grojant padidintam populiariam orkestrui. Veiks turtingas bufetas. Valdyba

Mūsų spaudos apžvalga

SUSIRŪPINIMAS MŪSŲ SPAUDOS MORALE

V. Trumpa, rašydamas mūsų spaudos ir moralės klausimais labai teisingai konstatuoja:

"Svarbiausias reikalavimas šio atžvilgiu turėtų būti, kad rašas apie vieną ar kitą klausimą nusimanytų, apie ką jis rašo... Antras reikalavimas būtų sumažinti kiek galima spaudos anonimiškumą. Šiuo atžvilgiu padėtis tikrai prasta..."

O turint galvoj spaudos lygį, jeikas nedrįs ginčytis, kad pasirašydamas tikra savo pavarde toks rašėjas tikrai daugiau apsigalvos prieš duodamas savo pamąstus spaudai. Norėtusi išimties sumanyti, kad visa anoniminė "literatūra" būtų priskiriama redakcijai ir redakcija turėtų būti visiškai už ją atsakinga. Nesvarbu ar tokia "literatūra" spausdinama, kaip skaitytų, ar kaip darbininko, ar kaip eilinio piliečio balsas. Tai vienas pagrindinių reikalavimų, norint pakelti spaudos lygį". (Vienybė, Nr. 14).

Susirūpinimas mūsų spaudos morale ir jos lygiu yra vertas ypatingo dėmesio, nes kai kurios spaudos moralė ir jos lygis yra sąvokoms pasibaisėtina žemas. Tai apšvarinimą nuo piktnaudžiavimo pirmojo eilės, mano supratimu, turėtų pradėti pačios laikraščių redakcijos...

NETOLERANCIJOS LAIKAI PASIBAIGĖ

"Jei nuosirdžiai aiškinamės dėl tolerancijos religinėje srityje, turime vengti užsispyrusio vaiko laikysenos. Klaidų pasitaiko visur. Bet kultūra susidaro, klaidas išpažinus ir jų vengiant, o ne apeinant jas tylėjimu. Netolerancijos laikai jau pasibaigė. Tam turi prisitaikyti netolerancijos srovės. Katalikų, lygiai kaip ir protestantų šikintieji turi tarnauti žmonėms, bet ne siekti vaidžios, nes Kristus sako: — Tautų karaliai viešpatauja ir galiūnai vadinami geradariais. Tačiau ne taip tebūnie jūsų tarpe: kuris tarp jūsų yra didžiausias, tepasidaro mažiausias — (Luko 22, 25)". (M. Bertulis, Naujienos, Nr. 73).

Tautų karaliai viešpatauja ir galiūnai vadinami geradariais. Tačiau ne taip tebūnie jūsų tarpe: kuris tarp jūsų yra didžiausias, tepasidaro mažiausias — (Luko 22, 25)". (M. Bertulis, Naujienos, Nr. 73).

PASIUTĖS FANATIZMAS

"Turime ir liūdny siauro partinio fanatizmo pavyzdžių. Štai jų keletas. Ilgą laiką tam tikroje spaudoje puolė laureatą rašytoją ir tai ne už jo knygos menką literatūrinę vertę, bet pagal "Nemuno" (kultūros žurnalas) šauksmą, kam premija buvo skirta katalikui, ateitininkui, sendraugui. Apjuodinta buvo sprendimo komisija, o kai kas vardan protesto atsisakė įeiti į naują rašytojų draugijos valdybą. Prisiartinę naujos premijos laikraščio redakcijos...

buvo sudarytas tik iš literatūros žinovų. Niekas nedrįso tvirtinti, kad pati komisija nėra kompetetinga literatūros klausimose, bet isteriškai kai kas šaukė — per daug joje katalikų. Ta pačia proga atnaujinta šmeiztų kompanija prieš dabartinę rašytojų draugijos valdybą. Jei premija būtų buvusi paskirta rašytojui ateitininkui, kiek vėl naujo triukšmo būtų buvę.

Įvairiose vietose tremtinių draugijų valdybos buvo apkaltintos ir ne dėlto, kad jos būtų snaudusios, daugelyje atvejų dirbo iš širdies, vienintelė priežastis — katalikų persvara... Kai kam katalikiškas baubas atrodė lyg ir būtų lygus komunistiškam". (Dr. A. Juška, Draugas, Nr. 76).

Kalbant apie pereitų metų literatūros premiją negalima tvirtinti, jog "partiniai fanatikai" puolė vien tik laureatą rašytoją ir nieko nekalbėjo apie knygą. Čia kaip tik ir buvo daugiausia apie tai kalbama, jog literatūros premija paskirta neobjektyviai, atsižvelgiant į išleistų knygų literatūrinę vertę.

O dėl katalikų veržimosi į visas kitas gyvenimo sritis, tai čia nėra jokia naujiena. Visi apie tai žino ir su pagrindu kalba.

Toliau dr. A. Juška konstatuoja:

"Pasiutęs fanatizmas ir tai dvidešimto amžiuje". Visai teisingai, bet gaila, kad nuo to

pasitęsio fanatizmo nėra išsivysčiusi ir katalikų srovė...

NEZUDYK

J. Stebeikis, literatūros žurnalas Gabija, vertindamas mūsų rašytojų naujai išleistas knygas, konstatuoja, jog jie per daug dažnai žudo savo sukurtus personažus. Ir svarbiausia, kad tas žudymas nei psichologiškai, nei literatūriškai nėra pateisinamas. Šia prasme didelis užmetimas J. Stebeikis daro A. Baronui ir V. Ramonui.

Savo įdomų str. autorius baigia šiais žodžiais:

"Komunistų rašytojų rankos, anot Sartre, svarios. Kodėl krikščioniškos ideologijos rašytojų rankos turėtų būti suteptos krauju? Jei idejinės kovos plotmėje prieš žudymo nesaistytų 5 įsakymas, ar nesaisto rašytojo humanistiniai, meniniai ir estetiški principai? Šiaip ar taip, moralė tėra viena: mielieji rašytojai, nežudykite savo sukurtų asmenų, mažiau žudykite arba, jei jau be to, negalima, nežudykite be reikalo. Kad netektų kada nors su Šekspyro Makbetu šaukti: — Will all great Neptune's ocean wash this blood, Clean from my hand?" (Gabija, literatūros žurnalas, Nr. 2).

Vyt Gedrimas

Ar jau

įstoja į

VILTIES

draugija?

Empties in 2 Seconds!

Sensational New UNIVERSAL Jet 99

NEW SUPER-TYPE VACUUM CLEANER

Model VC 6710

Naturally NO DUST BAG TO EMPTY!

1 Just Press the Button

2 And Throw Away the Paper Bag!

NO DUST BAGS, NO CANS, NO FILTERS TO EMPTY!

Nothing to take apart, no heavy motor to remove, it's the easiest cleaner in the world to empty.

Jet Power Gets More Dirt!

Cleans everything better, faster, easier!

The powerful Jet 99 motor creates a super-suction... half-a-million cubic inches of air a minute... gets all the dirt the first time.

Follows You As You Clean!

Here's "Room-Easy" Cleaning!

The Jet 99 never gets in your way, pivots as you turn, glides from room to room. Balanced for easy carrying. Won't tip off stairs.

New Serva-tools with 99 uses for complete home cleaning

A special tool for every floor for ceiling cleaning task. Scratch-proof, mar-proof, they're easily attached to steel wands.

America's Most Complete Line of Home Cleaning Equipment

UNIVERSAL

LANDERS, FRARY & CLARK, NEW BRITAIN, CONN.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Clevelande ir apylinkėse

ISISTEIGĖ RAŠTO KLUBAS

Clevelande gyvenantieji rašytojai, laikraštininkai ir lietuviško rašto mokslo žmonės iki šio laiko neturėjo jokios savo organizacijos, kur galėtų aptarti jiems rūpimus klausimus. Sekmadienį, balandžio 6 d. B. Gaidžiūno bute iniciatorių grupė sušaukė steigiamąjį susirinkimą. Susirinkime dalyvavo 20 asmenų iš 26 pakviestųjų.

Visi pritarė, kad tokio rašto žmonių organizacija reikalinga, duotas jai vardas "Rašto Klubas" ir aptartos veiklos gairės. Nutarta, kad kiekvienam tokiame "Rašto Klubo" susirinkime būtų aktualiu klausimu paruoštas referatas, būtų skaitoma kūryba ir pravedama tos skaitomos kūrybos kritika.

"Rašto Klubo" steigiamajam susirinkime dalyvavo: Auginas, Barzdukas, Balasaitienė, Brazilius, Gaidžiūnas, Kazlauskienė, Kavaliauskas, Karnėnas, Karpius, Klimas, Laikūnas, Leonas, Mariūnas, Nasvytis A., Rocevičius, Rimašauskas, Skardžius, Skujeniekas, Stempuzis, Venclouskas. Susirinkimui pirmininkavo B. Gaidžiūnas, sekretoriavo J. Rimašauskas.

Rašto klubo seniūnais išrinkti: Skujeniekas, Balasaitienė ir Mariūnas. Į "Rašto Klubą" nauji nariai bus priimami dabartinių klubo narių siūlymu ir susirinkimui pritarus.

Sekantis "Rašto Klubo" narių susirinkimas įvyks K. S. Karpiaus namuose.

LIETUVIŲ GUDŲ, UKRAINŲ IR SLOVAKŲ PASITARIMAS

Vilniečių Sąjungos pastangomis balandžio mėn. 5 dieną, lietuvių salėje įvyko pirmas lietuvių, gudų, ukrainių ir slovakių tautybių atstovų pasitarimas. Iš lietuvių dalyvavo: I. Malinauskas ir Mikalauskas (ALT), K. Gaižutis ir S. Lazdinis (Vilniaus). Ukrainus atstovavo: Omer E. Miles, Michael Zdan, Mirosław Basladyński, Jankovij Herosim ir Volodimir Mazur, gudas — Eugen Kachanovski ir slovakius — Dr. Francis Hrusovsky.

GERIAUSIA DOVANA VELYKŲ ŠVENTĖMS

ČIURLIONIO ANSAMBLIO KONCERTAS

Vėl ateina šventės. Vėl tenka galvoti, ką gražiausio ir maloniausio padovanoms savo artimiesiems ateinančių švenčių proga. Bet šį kartą pasirinkimas labai aiškus:

gi bilietą į L. Kultūros Fondo rengiamą Čiurlionio Ansamblio koncertą,

kuriame girdėsite vyrų chorą, moterų chorą, mišrų chorą, palydimą kanklių ir liaudies instrumentų orkestro. Dainuos clevelandiškiams pažįstama operos solistė Juzė Kristolaitytė ir pirmą kartą Clevelande — Metropolitan Operos solistas Algirdas Brazis. Dirigentas — muz. Alf. Mikulskis.

Sutikus tame koncerte dainuoti solistui Algirdui Brazilui, teko pakeisti koncerto datą ir vietą. Dabar jis įvyks nebe Public Auditorium, kaip buvo skelbta, bet Radijo stoties WHK salėje, 5000 Euclid Ave. (pora šimtų pėdų nuo 55-sios gatvės miesto centro linkui). Gerai įsidėmėkite tikrąją koncerto datą: tai bus šeštadienį po Velykų, t. y. balandžio 19 d. Pradžia 7:00 val. vak.

Bilietų kainos: 2.50; 2.00; 1.50; 1.00 dol., moksleiviams 0.50 dol. Bilietus platina: DIRVOS redakcija; Spaudos kioskas (V. Rocevičius); P. P. Muliolio įstaiga; L. Kultūros Fondo valdybos nariai, čiurlioniškiai ir skautai.

Koncerto pelnas skiriamas L. Kultūros Fondo paskelbtam dramos veikalų konkursui.

Ilgai nelaukdami, pirkimės bilietus į šį koncertą patys, pirkime ir dovanokime savo artimiesiems. Ir jie ir jūs pamatysite, kad tai maloniausia velykinė dovana.

BEST WISHES
To Our Friends and Patrons
TEDDY BEAR STORES INC.
746 EAST 185th ST. IV. 1-8877

PARUOSE PROJEKTĄ

JAV Lietuvių Bendruomenės Clevelando laik. organizacinio komiteto sudaryta komisija (S. Laniauskas, Br. Snarskis ir J. Čiurberklis) parengė apylinkės suorganizavimo projektą, kurį apsvarstius ir priėmus tuojau bus einama ir prie pačios apylinkės steigimo.

PIRMOJI BRAIZYTOJŲ LAIDA

Architektų ir inžinierių sąjungos Clevelando skyriaus sušaukti braizytojų kursai pasibaigė ir buvo išleista pirmoji braizytojų laida.

Artimiausiu metu numatyta sušaukti antrąją braizytojų laidą. Kursai vyks toje pačioje salėje. Suinteresuotieji kreipiasi: į Dr. A. Nasvytį telefonu: EX 1-0852, darbo dienomis nuo 5:30 iki 7 val. vakaro. Kreiptis iki balandžio 14 dienos.

SENIENŲ PARODA

Society of Collectors ruošia 25-tą muziejinių senienų parodą Allerton viešbutyje E. 13 ir Chester, sekmadienį, bal. 20 nuo 1 val. Paroda tęsis 4 dienas. Bus daug įvairių eksponatų.

SERGA D. KREGŽDIENE

Danutė Kregždienė, gyv. Stoney Ridge Rd., Avon, Ohio, neseniai pateko į ligoninę, St. Joseph Hospital, Lorain, Ohio. Jai buvo padaryta keletas sunkių operacijų. Ligonė jaučiasi gerai, ir netrukus grįžta namo. Jos dukterė Aldytė, 4 metų, neseniai sirgusi sunkia polio liga, sveiksta namie.

PRAŠO PAGALBOS

Julius Mackevičius (kilęs iš Šiaulių m.) gyv. Austrijos prašo Affidavit of Support.

Aš noriu imuosi jį čia ap rūpinti butu ir parūpinti jam darbą, tačiau aš negaliu prašomo dokumento jam sudaryti.

Kreipiuosi į geros valios lietuvių prašydama padėti man sudaryti prašoma Affidavit.

Mano adr. V. Rickus, 1505 Addison Rd., Cleveland 3, Ohio, Telef. HE 2-0683.

DAKTARAS JUOZAS SKRINSKA

Mūsų skaitytojai jau buvo plačiau supažindinti su dviem gydytojais paskutiniuoje egzaminų sesijoje gavusiais praktikos teisę. Šiandien supažindiname su trečiuoju — Juozu Skrinska.

Juozas Skrinska Vyt. Didžiojo universiteto medicinos fakultetą yra baigęs 1940 metais. Po to dirbo Vilkaviškio ambulatorijoje, o nuo 1943 metų Vilniaus universiteto klinikoje, šv. Jokūbo ligoninėje.

Gyvendamas Vokietijoje dirbo Breslau, vėliau Ambergio ir Rotenburgo DP stovyklose.

Į Ameriką atvyko 1949 metais. Pradžioje dirbo Buffalo, vėliau persikėlė į Clevelandą, kur dabar ir verčiasi privačia praktika.

Nuo balandžio 14 d. atidaro kabinetą 31132 Vine St., Willowick, Ohio. Telef. WI 3-0515. Dirba ir Clevelande — 12204 Superior Ave. esančiam medicinos ofise.

J. Skrinska yra gimęs 1916 metais Marijampolėje. Gimnaziją baigė Marijampolėje.

ISISTEIGĖ MAŽOSIOS LIETUVOS BICIULIŲ D-JOS SKYRIUS

Praėjusį sekmadienį "Čiurlionio" ansamblio patalpose susirinko Mažosios Lietuvos reikalais besidomį clevelandiškiai ir įsteigė Mažosios Lietuvos Biciulių D-jos skyrių.

Susirinkimą iniciatorių vardu atidarė J. Leonas. Pirmininkavo F. Mackus ir sekretoriavo V. Brazilius.

J. Daugėla supažindino su steigiamosios d-jos įstatais ir padarė platesnį politinį pranešimą Mažosios Lietuvos rezistencinio sąjūdžio reikalais. Kilo gyvų ir įdomios diskusijos, kuriose dalyvavo: K. Cicėnas, K. Juknys, St. Lazdinis, J. Leonas, F. Mackus ir kit.

Išsikalbėta apie ateities veikimą. Numatyta surengti viešą Mažosios Lietuvos reikalais pasikaltą (su diskusijomis). Imamasi organizuoti lėšų Mažosios Lietuvos Tarybai sušelpiti. Bus padaryti šiuo reikalu rinkliava per visas Clevelande veikiančias lietuvių organizacijas.

Skyriaus valdybą išrinkta: Ant: Mikaliūnas — pirm., J. Leonas — sek., K. Cicėnas — nariu; kandidatai: C. Modestavičius ir J. Daugėla. Revizijos komisijon: St. Lazdinis, F. Mackus ir Vyt. Senkus.

Susirinkimas nutarė pasveikinti Mažosios Lietuvos Tarybą.

NAUJAS J. BENDLERIO ADRESAS

Mūsų tautietis, mokyklų inspektorius J. Bendleris persikėlė į naują butą. Dabartinis jo adresas: 2022 Mars Ave., Cleveland 7. Telefonas nepasikeitė.

KAMBARYS

Išnuojamas kambarys vienam vyrui su visais patogumais. Galima naudotis ir virtuve. Kreiptis: 1420 E. 95 St.

PARDUODAMA SOFA

Pigiajai parduodama atverčiama sofa-lova. Geram stovyje. Kreiptis nuo 6 val.: 1378 E. 66 St.

ČIURLIONIEČIŲ AUKA BELAJUI

Čiurlioniečiai suaukojo \$50 sergančiam Vytautui Belajui, tautinių šokių populiariau ir knygos "Dance of Lietuva" autoriui.

PARSIDUODA FOTELIS IR SOFA

Tamšiai raudonos spalvos fotelis ir sofa parduodami už 45 dolerius. Šaukti: IV 1-8222.

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezell Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

Velykų Švenčių proga visiems lietuviams geriausi sveikinimai 32 METUS DIRBĄS FOTO SRITYJE EAST 79th STUDIO

Liet. savininkas Anthony Bort
Kas ateis fotografuoti, gaus 30% nuolaidos. Visi naujakiškai ateikit fotografuoti.

Žiūrėkit į dedamą mano darbą pavyzdį.
Yra vieta pastatyti mašinoms.

1197 East 79 St.
HE, 1-3535

Michael V. DiSalle, buvęs Toledo majoras, pasižymėjo jau 1945 m. "Toledo Plan", kuriuo jis gražino tvarką tame streiku nuvargintame mieste. 1950 jis buvo pakviestas prezidento sutvarkyti ir reguliuoti kainų kontrolę. Dabar DiSalle kandiduoja kaip demokrat į J.A.V. senatą.

Seržantas Ray T. Miller, jr., demokrato pirmininko sūnus šiandien pareiškė įstoją į Ohio House of Representatives kandidatūrą. Jis tiki, kad daugiau jaunų žmonių turėtų būti interesuoti valdžios darbe. Sgt. Miller yra aktyvus Clevelando demokratas.

"Society Plan"

jums padeda taupyti!
Ateikit. Susipažinkit su 3 laipsnių planu, kaip sudaryti Jūsų taupymo sąskaitą, arba pareikalaukit raštu

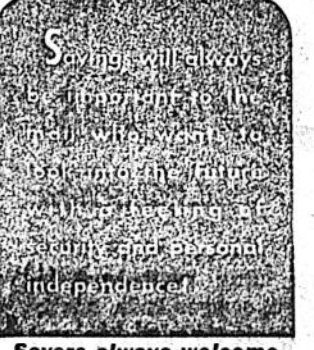
Nemokamos Knygeles išaiškinančios apie šį asmenišką patarnavimą.

Nemokama vieta automobiliui pastatyti Jums esant banke, tuojau už namų, 127 Public Square.
Federal Deposit Insurance Corp. narys.

DARBAS VYRUI

Reikalingas sumanus vyras prižiūrėjimui naujo YMCA pastato, esančio 1418 Addison Rd. Reikia nusimanyti mechanikos, elektros, dažymo ir valymo srityse. Darbas pastovus ir gerai atlyginamas. Kreiptis EXpress 1-0512, Addison Rd. YMCA.

Savers always welcome
The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE
MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarlmas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

ISTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba randai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, nezu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

PAVASARIS - VEIKIMO LAIKAS!

Pavasaris — naujų sumanymų ir veikimo laikas. Laikas statyti naujus namus, taisyti ar pagražinti.

Tuose sumanymuose visad atsiranda piniginis reikalas. Lietuvių Banke, norint tuos sumanymus įgyvendinti, galima daug atsiekti. Bankas per daug metų įsigijo didelį patyrimą ir jums gali visada padėti.

Taupymas yra Federal Insurance Corp. — JAV valdžios saugumo užtikrintas — kiekviena knygutė iki \$10.000.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

MONCRIEF

SILDYMAS AR ORO VESINIMAS
THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudus-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

W.M. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsmuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnaviūno
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENdover 1-4486. Redaktorius: Palyas GAIDZIGAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Diplomatijos šefas ir VLIKas

Jau kuris laikas lietuviškoje spaudoje eina ginčai, dėl St. Lozoraitis paskyrimo diplomatijos šefu; kada bolševikai 1940 m. ruošėsi galutinai užimti Lietuvos teritoriją. Iš VLIKo ir jo pusę palaikančių asmenų ir organizacijų nuolat tvirtinama, jog diplomatijos šefo įgaliojimai esą be vertės, jo postas esą be teisinio pagrindo ir todėl St. Lozoraitis negali vykdyti jokių diplomatijos šefo funkcijų.

VLIKo teisių komisija paaikškinusi, kad diplomatijos šefo institucija nesanti numatyta Lietuvos įstatymų, todėl ministerio Urbsio telegrama, kuria St. Lozoraitis buvo pavadintas eiti minėtą pareigą, esanti negaliojanti ir neturinti jokios juridinės reikšmės.

Nežinau kuriais motyvais VLIKo teisių komisija vadavosi, kad ji galėjo priėmti tokio sprendimo. Sprendimo motyvai niekur nėra paskelbti, išskyrus tas žinias, kurios pateko į laikraščius. Atrodo, kad VLIKo teisių komisija buvo pavesta eiti minėtą pareigą, esanti negaliojanti ir neturinti jokios juridinės reikšmės klausimą taip spręsti.

Kadangi ginčas dėl diplomatijos šefo institucijos ne tik nerumina, bet dar didėja, pasirūšau visą ginčo komplektą teisiniu pagrindu ir priėjau prie visai priešingo rezultato. Kartu nagrinėjau ir VLIKo teisingumą, jo ginčo dėl diplomatijos šefo institucijos pobūdį, imdama dėmesį ir visus kitus klausimus, kurie iškilo darant prašymą Toronte VLIKo nariui prof. Kaminskui. Šiandien mes norime kalbėti apie pirmąjį klausimą, vėlesniam straipsnyje ir apie antrąjį.

Noriu pabrėžti, jog nėra mano tikslas iš principo ginti kai kuriuos Smetonos vyriausybės žygius arba diplomatijos šefo St. Lozoraitis asmenį. Rūšinėju vadovaujusi tik privatinės, tarptautinės ir valstybinės teisės pripažintais dėsniais ir kartu kreipiu dėmesį į pavojų, kuris tame laike Lietuvos valstybei grėsė iš okupanto pusės.

ST. LOZORAITIS ĮGALIOJIMŲ TEISINIS PABRINDAS

Lietuvos diplomatijos šefo titulas paeina iš tuometinio Lietuvos užsienio reikalų ministro Urbsio telegramos Nr. 288 (1940 m. birželio mėn. 1 d.), kuria Urbsys Lietuvos pasiuntiniams pranešė naujausius faktus, rodančius vis didėjantį pavojų iš sovietų pusės ir nustatė, kad, jeigu Lietuvą ištiktų katastrofa, pasiuntinys Romoje, St. Lozoraitis, skiriamas likusios užsienio diplomatijos šefu, su dvejais pavaduotojais, kurių tarpe buvo ir pasiuntinys dr. Saulys.

Toje telegramoje buvo dar pasakyta, jog ji siunčiama pasiuntiniams Romoje, Stockholme, Berlyne ir Buenos Airese. Minėti asmenys šitą paskyrimą priėmė.

Sovietų Sąjungai už dviejų savaitių galutinai okupavus Lietuvą, turimomis žiniomis St. Lozoraitis pradėjo veikti tos telegramos pagrindu, tuojau susisiekdamas su pasiuntiniais, susitikdamas su dr. Sauliu ir kitais,

DR. M. ANYSAS

Ir karui pasibaigus jis veikė kiek sąlygos leido. Nevienu kartą apie tai buvo rašoma laikraščiuose.

Dabar, kai kurių politinių grupių, struktūrinių autorių laikraščiuose, J. Kaminsko pranešimuose aiškinama, kad minėtas ministerio Urbsio pareiškimas neturįs galios, nes:

a) Lietuvos konstitucijoje to nenumatyta,

b) kad tokį pareiškimą turėjęs atlikti seimas arba bent ministerio taryba,

c) kad ministeris Urbsys nebūjęs kompetentingas tokį pareiškimą išleisti ir

d) kad iš Vlike susibūrusių partijų atstovų nepripažįstamas Lietuvos valstybės testinumas, po 1926 m. gruodžio mėn. 16 d. perversmo.

LIETUVOS KONSTITUCIJA

Lietuvos konstitucijoje tikrai nerasime nuostatų apie diplomatijos šefo instituciją užsienyje. Bet šitas trūkumas nieko nereiškia, nes konstitucija buvo sudaryta normaliniam laikui, kai pats užsienio reikalų ministeris kartu buvo ir diplomatijos šefas. Nevisus ateityje įvykstančius įvykius galima iš anksto numatyti ir juos konstitucijoje įrašyti. Konstitucijoje taip pat nerasime nuostatų apie sovietų įgultą Lietuvą ir vėliau įvykusių visos Lietuvos okupaciją. Šitas trūkumas konstitucijoje jokiu būdu nesutrukdė sveikatai valstybei Lietuvą okupuoti. Jeigu atitinkamų nuostatų trūkumas konstitucijoje sovietų okupaciją nesutrukdė, tai kodėl jis turėtų būti priešingas diplomatijos šefo institucijos įsteigimui užsienyje, atsižvelgiant į tuometinę politinę padėtį, kurioje buvo atsivėrusi visa Lietuvos valstybė.

Turbūt visi šio straipsnio skaitytojai su manim sutiks, kad sovietams, nors ir atitinkamą sutartimi, įvedus savo karišką įgulą į Lietuvą, Lietuvos respublikai susidarė nepaprastai rimta tarptautinė padėtis. Tik visai nepolitiškai galvoją asmenis galėjo tai nepastebėti. Manau, kad tokių Lietuvoje buvo nedaug. Lietuvos valstybinis suverenumas buvo ne tik nepaprastai susiaurintas, bet ir pati valstybės egzistencija buvo pavojingai pavojaus. Turbūt kiekvienam aišku, kad būnant svetimam kariuomenei krašte, Lietuvos suverenumas ir jos politinė laisvė jau buvo ligi minimumo susiaurinta. Romos teisės terminu kalbant, Lietuvą buvo ištikusi "capitis deminutio maxima".

Lietuva, kaip ir kitos Pabaltijo valstybės, valstybinės ir tarptautinės viešosios teisės akimis žiūrint, buvo patekusios į nepaprastą pavojaus padėtį, kurią vokiečių mokslas vadiną: voelkerrechtlicher Notstand, anglų-saksu: emergency. Šitą pavojų padėtį nepakeitė nei faktas, kad Smetonos vyriausybė stengėsi šitą pavojų užtušuoti, laukdamą kokių nors stebuklų iš šitos padėties išeiti. Atsimenam anuos paskaitos "Trijų Milžinių" rūmose Kaune, kurioje ministras Urbsys, dalyvaudamas valstybės prezidentui ir sovietų pasiun-

tinui, labai turiningoje paskaitoje išdėstė abiejų valstybių su gyvenimo galimybes. Tas pats ministeris paskutinį kartą į Maskvą važiuodamas, iš kurios klonės jis tik už kelių savaičių grįžo Lietuvon, atsakydamas į klausimus, berods viešai neįėjęs, kiekvieną pavojų iš tos pusės. Bet jo liežuvis turbūt kita aiškino, negu jo širdis jautė.

Bet užsienio politikų tarpe, kiek mes tuomet ir vėliau girdėjome, nebuvo jokių abejonių apie Lietuvai grėsiantį pavojų. Politiniam pasauliui buvo aišku, kad prie pirmos progos Sovietų Sąjunga Lietuvą galutinai okupuos. Tai buvo žaidimas, kuris labai pasekmingai jau buvo išbandytas paskutiniam Lietuvoje — Lenkijos dalinime, kai politikų Varšuvoje diktavo rusų gubernatoriui, pasirėmęs savo kariuomene.

SEIMAS VARGU GALĖJO VEIKTI

Jeigu kalbamas diplomatijos šefo institucijos įsteigimas tuo metu būtų patekęs į seimą konstitucijai papildyti, kaip dabar reikalaujama, jis, be abejo, būtų kuogreivčiausiai susilaukęs veto iš igulų vyriausybės pusės, kuri tuomet irgi stengėsi užtušuoti visą Lietuvos valstybę grėsiantį pavojų, kad žmonėse nekiltų neramumų ir kad nesudarytų restencija, kuri galėtų neigiamai paveikti į numatomą galutiną Lietuvos okupaciją. Sovietų vyriausybės veto, be abejo, būtų sustabdę parlamento žygį ir konstitucija būtų likusi nepakeista.

Tokiam veto įteikimui buvo pakankamai laiko, nes be įprastų trijų skaitymų, konstitucijos pakeitimas reikalauja dar kvalifikatos daugumos. Net priimtas ir jau paskelbtas konstitucijos pakeitimas apie diplomatijos šefo institucijos įsteigimą galėjo susilaukti to paties rezultato. Ne viena karta, netoliomėje praetyje, Klaipėdos krašto seimelio priimtųjų įstatymai buvo gubernatoriaus vetuoti ir neįgyjo įstatymų galios.

Grįžtant prie konstitucijos ne-reikia ją pastatyti kaip visų dalykų pradžią, kaip valstybinę "alfa ir omega". Pačiuose valstybės formavimosi ir persiformavimo laikuose konstitucija dažniausiai yra antriniai dalykai. Pirmas susikuria valstybė ir po to rašoma konstitucija. Taip buvo ir Lietuvos sukūrimo metu. Visi viduriniai perversmai neina pagal konstitucijos nuostatus, bet dažniausiai prieš juos. Tai yra, deja, ilgametinė valstybinė praktika. Retai kur surisime idealinę tvarką. Susidarius naujai faktinai padėčiai atitinkamai pakeičiama ir konstitucija. Tai yra ne tik valstybinės, bet ir tarptautinės viešosios teisės priimtųjų įstatymai, kurie galioja ne tik svetimų valstybių, bet ir Lietuvos valstybiname gyvenime.

Jeigu kokia nors valstybė patenka į nepaprastą pavojų padėtį, atsakomągi vyriausybės organai turi "ipso jure" teisę daryti reikalingų veiksmų valstybei gelbėti ir neturėdami iš anksto parlamento sutikimo. Jeigu parlamentas dar veikia, bet nėra laiko gauti jo sutikimą iš anksto, tai konstituciją liečia

Dr. Jonas Balys yra mūsų nepalstamas, neišsenkamas energijos lietuvių tautosakos rinkėjas, leidėjas ir eruditas tyrinėtojas. Visokiais laikais ir visokiomis aplinkybėmis jis suranda laiko, energijos ir, jei reikia, lėšų tautosakai rinkti, ją mokslinai apdirbinėti ir leisti ją atskromis knygomis. Bėgdamas iš Lietuvos, jis išsivežė nemažą mūsų tautosakos lobyno dalį, o gyvendamas tremtyje jis nuolat tą lobyną papildė naujais radiniais ir ruošia naujus veikalus. Žodžiu, kur Balys, ten tautosakos rinkimas, leidimas, tautosaką liečiančių straipsnių rašymas spaudoje ir t.t.

Gyvendamas tremtyje, Vokietijoje, Balys išleido net 5 knygas: Litauische Hohzeits Brauche, Lietuvių Tautosakos Skaitymai, Istoriniai Padavimai, Tautosaka apie Dangų ir Lietuvos Pasakos. Ypatingai palankaus ir plataus mūsų tremtinės visuomenės pritarimo susilaukė Tautosakos Skaitymai ir Lietuvos Pasakos, kurias stengėsi išgulti prieš emigruodama kiekviena lietuvių šeima dėl tautosakos perlikų, kuriuos Balys surinko į tas knygas ir kurie dar ir šiandien ir, be abejo, ateityje, padeda ir padės tėvams kvėpti jaunajai kartai lietuvių bėdą.

Atvažiuojant į Ameriką, Balys vėl grįžo į lietuvių tautosakos darbą. Dirbdamas Indiano universitete, jis savo energija

dalykai parlamento gali būti le-galizuojami vėliau. Atitinkamų nuostatų trūkumas konstitucijoje jokiu būdu negali uždrausti vyriausybei imtis reikalingų žygių valstybei gelbėti. Tai darant vyriausybė sunkiai nusikalstų prieš savo tautą. Taip praktikuojama parlamentarinėse šalyse ir šita praktika galioja tarptautinėje viešoje teisėje kaip seniai pripažintas principas.

MINISTERIŲ TARYBA IRGI NEGALEJO VEIKTI

Vieno laikraščio straipsnyje buvo pasakyta, kad tokiame ministerio Urbsio pareiškime reikėjo turėti bent ministerių tarybos atitinkantį nutarimą. Ir šitą dabar pagedidaujamą nutarimą, Smetonos vyriausybė jau nebe-galėjo praveisti dėl tų pačių motyvų, kaip ir konstitucijos pakeitima. Mums visiems dabar žinoma, kad tuomet ministerių tarybos posėdžiuose dalyvavo vienas aukštas kariuomenės pareigūnas, kuris kiekvieną žygį pranešė ten, kur jo buvo pagedidaujami. Tokiu būdu sovietų igulų vyriausybė buvo kuosmul-kiausiai informuota apie visus Lietuvos vyriausybės nutarimus ir sumanymus. Vienas pasikalbėjimas su ministeriu pirmininku arba prezidentu būtų taip pat suklupęs sumanytą nutarimą.

INICIATYVA TEKO UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIUI

Paliko tik galimybė ministeriui Urbsiui vienam veikti. Atsime-nant nepaprastą valstybės padėtį, Urbsys, kaip tos vyriausybės narys, buvo pilnateisis savistoviai veikti ir tokį pareiškimą išleisti. Bet pažįstant ministerio Urbsio charakterį, nėra jokių abejonių, kad jis kalbamą telegramą nepasiuntė savo vieno iniciatyva ir atsakomybė. Tokiam svarbiam reikalui jis, be abejo, turėjo ir kai kurių aukštų ir atsakomągi valstybės pareigūnų sutikimą. Apie tai paduosiu smulkesnių žinių.

Jau po igulų įvedimo į Lietuvą, iš Lietuvos diplomatų pusės valstybės likimu buvo nepaprastai susirūpinta. Lietuvos už-

Senųjų pasaulių atkūrėjas

Dr. J. Balio knyga Tautosakos Lobynas

bei iniciatyva susidarė sąlygos apvažiuoti daugybę lietuvių kolonijų JAV, rinkdamas tautosaką, kurią iki mūsų dienų išlaikė senoji lietuvių ateivių karta. Tos kelionės jam pavyko, savo tautosakos lobyną jis papildė naujais duomenimis ir jau turi parrašęs naują knygą, pavadintą Lietuvių Dainos Amerikoje.

Be to, Balys turi paruošęs spaudai Suvalkiečių Vestuves (dabar spausdinama Dirvoje), angliškai parašytą didelį veikalą Lithuanian Narrative Folk-songs, kurį autorius rašė 6 metus ir Mitologiskās Sakmes.

Jau vien tik tų veikalų suminėjimas, nebekalbant apie Balio nuveiktus darbus tautosakos srityje Nepriklausomoje Lietuvoje, pakankamai ryškiai rodo mūsų didžiojo tautosakos rinkėjo ir tyrinėtojo nepaprastą meilę, energiją bei entuziazmą savo darbui.

Neseniai knygų rinkoje pasirodė nauja Balio knyga Lietuvių Tautosakos Lobynas. Iš tikrųjų tai yra dvi knygos, išleistos vienu leidiniu. Pirmoje dalyje, pavadintoje Dvasios ir žmonės, sudėtos Liaudies Sakmės, antroji dalis pavadinta Liaudies Magija ir Medicina. Pirmoje dalyje mes su dideliu susidomėjimu skaityme daugiau kai pusantro šimto pasakų apie numirėlius bei jų santykius su gyvaisiais, o antroje — mums atsimeria visai naujas, lietuvių literatūroje dar

nežinomas mūsų liaudies magijos bei kerėjimų nuostabus pasaulis.

Negali čia atpasakoti nei tų 166 pasakų, kurios tilpo pirmoje dalyje net tų 575 maldelių ir mėnulių, kerėjimo bei gydymo formulų ir magijos ženklų, kurie buvo surinkti į antrąją knygą. Visa tai reikia pačiam paskaityti, kad galėtum pajusti tą gilią senovės lietuvių tikėjimų atsiudondančią senovę, kad galėtum bent maždaug suprasti, jog dar ir šiandien tebeglūdi mūsų tautos dvasios gilybėje tolimo mūsų prosenolių pasaulio atskambiai. Taip pat reikia paskaityti abi prataris, kur autorius analizuoja numirėlių dvasių pasakų rūšis ir duoda istorinę apžvalgą apie mūsų liaudies užkalbėjimų rinkimą.

Skaitytojui naujoji Balio knyga daro savotišką, nuostabų įspūdį. Skaitydamas tas pasakas apie numirėlius bei įsiklausydamas į tas užkerėjimų formules, maldes ir mėnulių bei piemėnėlių dainėles į saulę kažin kaip ne-noromis nuklysti į senąjį, kupiną gyvenimiškos išminties bei poezijos Lietuvą, kuri dar tebe-gyveno savo pačios sukurto savaimingu originaliu tikėjimu bei gyvenimiška filosofija; skaitydamas Balio knygą, tartum per-miglas prisimeni tas pasakas bei kerėjimus girdėjęs savo jaunystėje, junti, jog per tas mūsų liaudies išminties nuotrupas į tave prabyla senuose pilikal-niuose nuskendęs pasaulis...

Skaitydamas Balio knygos lapus, negali nusikratyti mintimi, jog tai rašo ne sausas moksli-ninkas, besielis analitikas, kuri-am terūpi tik "grynuoju protu" įžvelgti į mūsų liaudies dvasią bei jos kūrėją. Balys anali-zuoja, kaip ir kiekvienas moks-lininkas, tai tiesa, bet šalia to arba, teisingiau sakant, kartu su protu į savo darbą įveda ir savo sielą, t. y. entuziazmą, meilę ir kažin kokią jaunatvišką nuotaiką. Jam mūsų tautosaka nėra miręs pasaulis, kuris rei-kią tik užfiksuoti nuo galutinio žuvimo: liaudies dvasinės kūry-bos reiškiniai jam yra amžinai gyva, be galo spalvinga ir tūrin-ga kūryba, atkeliavusi iš am-žai gludumos ir žengianti į ne-matomą ateitį.

Būty didelė klaida manyti, kad mūsų tautosaka baigiasi su-lig šiais laikais. Kaip tik priešin-gai: gal lietuvių tauta niekadios nebus išgyvenusi tokio įtempto,

kūrybinio momento kaip kad dabar, kada iš sukrutintų partizanų lūpų išsiveržia naujos dainos ir iš gyvenimo žiaurios tikrovės traukinamos vaizduotės ištryšk-ta naujos karžygių legendos! Tautosaka amžina! Dakto-ro Jono Balio Lietuvoje laukia milži-niškas darbas...

Savo antraštėje aš Balį pavadinau "praetis pasaulių at-kūrėju". Bet jį būtų galima pavadinti ir "ryšintinku" tarp se-nųjų ir naujųjų laikų, būtų ga-lima jam duoti ir naujųjų laikų "kanklininko" vardas. Juk ar ne kanklininkų uždavinys senojoje Lietuvoje buvo perduoti iš kar-tos į kartą mūsų prosenolių dē-jas, padavimus, dainas? Rušto mes neturėjome: tautos istori-ja ejo iš lūpų į lūpas. Didieji mūsų metraštininkai buvo kank-lininkai - dainiai, kurie klajojo po kraštą džiugindami žmonių širdis dainomis, pasakomis bei padavimais.

Šiandien perdavimo iš lūpų į lūpas grynai pasibaigė, bet juk reikia kam nors surinkti, surū-šiuoti ir ateinančioms kartoms perduoti tuos dvasinius turtus, kurie ligi mūsų atkeliavo iš gi-lios senovės. Ir šiais laikais rei-kią vaikščioti po žmones ir rink-ti jų atmintyse užsilikusius tau-tinės kūrybos dalykus, kaip kad ir senovėje kanklininkai, be abe-jų, turėjo semtis medžiagos savo repertuarui praplėsti ir pa-jaivinti vadinamose plačiose masėse.

Jei man reikėtų pavaizduoti Jono Balio paveikslą, aš jį isi-vaizduočiau kaip vyrą, stovintį prie nuostabių, mūsų liaudies lakios fantazijos sukurto tau-tosakos rūmų ir laikantį rankoje auksinį raktą. Jis nepalstamai įieško vis naujų dimenčių ir krauna juos į tuos rūmus. Jis jų suranda ne tik žaliuose Tė-vynės laukuose, bet ir Naujojo Pasaulio raktančių kaminų pa-vėsyje. Galimas dalykas, kad niūrios kasdienybės slegiami mes nebeįgalime pakelti žvilgnio aukštyn ir pasidairyti po pla-tųjį, be galo spalvingą ir nuosta-biai gražų mūsų liaudies kūry-bos pasaulį, bet tie, kurie tą pasaulį myli ir jo ilgisi, kurie pajėgia nuglėti kasdienybės ru-tiną, tie visuomet gali kreiptis į Balį, kuris visada pasiryžęs pavedžioti mus po tuos mūsų prosenolių sukurto nuostabių rūmus. Jis pažįsta jų paslaptis, žino jų takus, jis laiko savo rankose raktą nuo tų rūmų du-rų...

Vyt. Alantas

Laiko temomis

Peronas susitaikė su savo ar-šiausiais priešininkais socialis-tais. Susitarimas atsirado neti-šys neklydo dėl Lietuvai grėsian-čio pavojaus paskirdamas diplo-matijos šefą, kuris galėtų ginti valstybės interesus užsienyje, kai Lietuvos valstybinis saviran-kiškumas dalinai arba visiškai žus.

Ministeris Kazys Skirpa jo pa-rašytame straipsnyje: "Susten-duotų Lietuvos pasiuntinių pa-dėtis", taplinate "Dirvoje", 1952 m. kovo mėn. 6 d., pavadino diplomatijos šefo paskyrimą:

"išmintinga, ano metu ypatingų aplinkybių padiktuota patvarkymą, kuris mūsų diplomacijai davė galimybes praveisti 1940 metais soli-dariškų protestus prieš so-vietų agresiją".

Reikia pripažinti, kad minis-teris Skirpa, kuris daug metų Berlyne gynė Lietuvos reikalus, nėra naujokas šitoje srityje, ne-galintis atskirti kas buvo gero padaryta.

(B. d.)

ne, negu satelinė valstybė.

Elzbietai II tapus Anglijos karaliene, anglų spauda pilna prisiminimų apie Elzbietą I, kuri taip pat būdama 25 metų įžengė į sostą. Atsiminimais galvinama britų sunykusi galybė. Deja, palyginimai vaizdą greičiau susilpnina. Prieš 400 metų Anglija buvo galinga monarchija, bet šiandien iš jos didybės, galima sakyti, britams pasiliko vien sosto karūnos garbė. Imperijos galybė paskutiniaisiais šimtmečiais sunyko. Tiesa, karūna jungia dar visus luomus ir su ja kiekvienas anglas jaučia prisirišimą karaliai, šį kartą karalienei. Tai tiek ir Churchillis pasakė savo atsisveikime.

Herald Tribune ir kitų Ame-rikos laikraščių įtakingas žurnalistas Walter Lippmann Oxfordo, Cambridge ir Londono universi-te nuo gegužės 5 iki 13 skaitys paskaitas apie Amerikos vidaus ir užsienio politiką.